

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ

CUMHURİYET MECLİSİ

TUTANAK DERGİSİ

8'inci Birleşim
18 Kasım 1987, - Çarşamba

İÇİNDEKİLER

Sayfa

I. GELEN EVRAK

II. BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. Başkanlık Divanının, "Avrupa Konseyi Parlamenterler Assamblesi Toplantılarına Cumhuriyet Meclisini temsilen katılacak Parlamento Heyetinin 24 Kasım 1987 - 28 Kasım 1987 tarihleri arasında, Strazburg'da yapılacak Avrupa Konseyi Parlamenterler Assamblesi Özel Toplantısına katılımına ilişkin karar Önergesi" ve Önergeye ilişkin Tezkeresi. 576-577
2. Ulusal Birlik Partisi Girne Milletvekili Sayın Atay Cafer'in sağlık nedeniyle yurt dışı izin tezkeresi. 578
3. Ulusal Birlik Partisi Lefkoşa Milletvekili Sayın Vehbi Zeki Serter'in yurt dışı izin tezkeresi. 578

4. Maliye ve Gümrükler Bakanlığının,
1987 Malî Yılı Ekim ayı Bütçe gelirleri
ve Ocak-Ekim 1987 Devresi Bütçe Uygula-
ma Sonuçlarına ilişkin mali Tablolar
ile ilgili Tezkeresi. (Ek:1 Sayfa No:
639-649)

579

III. GÖRÜŞÜLEN İŞLER:

1. İkinci Beş Yıllık (1988-1992) Kalkınma
Planının onaylanmasına ilişkin Karar
Tasarısı (Y.T.No: 217/3/87) ile Ekonomi,
Maliye, Bütçe ve Plân Komitesinin Tasarı-
ya ilişkin Raporu.

579-638

I. GELEN EVRAK

1. Vakıflar İdaresinin, Lefkoşa'daki bir vakıf emlâkinin istimaline ilişkin K/164/87 sayılı Kararını onaylayan E(K-2) 1201-87 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının onaylanmasına ilişkin Karar Tasarısı (G.K.T.No: 5/3/87) Başkanlığa geliş tarihi: 17.11.1987) (Hukuk ve Siyasî İşler Komitesine: 17.11.1987)

TEZKERELER

2. Maliye ve Gümrükler Bakanlığının, "1987 Malî Yılı Ekim ayı Bütçe gelirleri ve Ocak-Ekim 1987 Devresi Bütçe uygulama sonuçlarına ilişkin Mali Tabloları ile ilgili Tezkeresi (2225/1987) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.11.1987)

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.35

BAŞKAN : Hakkı Atun

KATİP : Dr. Erbay Kanatlı

KATİP : Feridun Onsav

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri; Cumhuriyet Meclisinin I'inci Dönem, 3'üncü Yasama Yılı'nın 8'inci Birleşimini açıyorum. Ad okunmak suretiyle yoklama yapılacaktır.

(Ad okunarak yoklama yapıldı.)

KATİP - Toplantı yeter sayısı vardır Sayın Başkan.

II. BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

BAŞKAN - Toplantı yeter sayısı vardır, sayın milletvekilleri. Gündemimizin birinci maddesinde Başkanlığın Genel Kurula sunuşlarıdır.

Birincisi Başkanlık Divanının Avrupa Konseyi Parlamenterler Assamblesi toplantılarına Cumhuriyet Meclisini temsilen katılacak parlamento heyetinin 24 Kasım 1987 - 28 Kasım 1987 tarihleri arasında Strazburg'da yapılacak Avrupa Konseyi Parlamenterler Assamblesi Özel Toplantısına katılmamıza ilişkin Karar Önergesi ve Önergeye ilişkin tezkeredir. Okuyoruz lütfen.

KATİP -

17 Kasım 1987

Cumhuriyet Meclisi Genel Kuruluna,

Başkanlık Divanının, "Avrupa Konseyi Parlamenterler Assamblesi Toplantılarına Cumhuriyet Meclisini temsilen katılacak Parlamento Heyetinin 24 Kasım 1987 - 28 Kasım 1987 tarihleri arasında, Strazburg'da yapılacak Avrupa Konseyi Parlamenterler Assamblesi Özel Toplantısına katılımına ilişkin karar önergesi" ilişikte onayınıza sunulmaktadır.

Hakkı ATUN
Cumhuriyet Meclisi Başkanı

../577....

KARAR NO: 6/1987

CUMHURİYET MECLİSİ BAŞKANLIK DİVANININ AVRUPA KONSEYİ
PARLAMENTERLER ASSAMBLESİ TOPLANTILARINA, CUMHURİYET
MECLİSİNİ TEMSİLEN KATILACAK PARLAMENTO HEYETİNİN
24 KASIM 1987 - 28 KASIM 1987 TARİHLERİ ARASINDA
STRAZBURG'DA YAPILACAK AVRUPA KONSEYİ PARLAMENTERLER
ASSAMBLESİ ÖZEL TOPLANTISINA KATILIMINA İLİŞKİN
KARAR ÖNERGESİ

Cumhuriyet Meclisi Başkanlık Divanı, 30/1987 sayılı Cumhuriyet Meclisi Kararı uyarınca oluşturulan ve Avrupa Konseyi Parlamenterler Assamblesi toplantılarına Cumhuriyet Meclisini temsilen katılacak Parlament Heyetinin, 24 Kasım 1987 - 28 Kasım 1987 tarihleri arasında Strazburg'da yapılacak Avrupa Konseyi Parlamenterler Assamblesi Özel Toplantısına katılımına ancak 30/1987 sayılı Kararda U.B.P. adına bulunan Sayın Olgun Paşalar yerine Sayın Mustafa Adaoğlu'nun bulunmasına ve bu amaçla yapılacak harcamaların Meclis Bütçesinden karşılanmasına karar verir.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri; bu konuda söz almak isteyen var mı?... Yoktur. Oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oybirliğiyle kabul edilmiştir.

İkincisi; Ulusal Birlik Partisi Girne Milletvekili Sayın Atay Cafer'in sağlık nedeniyle yurtdışı izin istemidi Okuyunuz lütfen.

KATİP -

13 Kasım 1987

KKTC Meclis Başkanlığı,
Lefkoşa.

Sağlık nedenlerimden ötürü 14.11.1987'den itibaren
1 Ocak 1988 tarihine kadar yurt dışında olacağımdan dolayı
izinli sayılmama saygıyla arz ederim.

Saygılarımla
Atay Cafer
UBP Girne Milletvekili

BASKAN - Sayın milletvekilleri; bir ayı aşkın bir
süre olduğu için onayınızı almak zorundayız. Oylarınıza
sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?...
Oybirliğiyle kabul edilmiştir.

Bilginize sunacağımız iki konu var.

1. Ulusal Birlik Partisi Lefkoşa Milletvekili Sayın
Vehbi Zeki Şert'er'in yurt dışı izin istemidir. Okuyunuz
lütfen.

KATİP -

13 Kasım 1987

Sayın Hakkı Afun,
Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhuriyet Meclisi Başkanı.

20-27 Kasım 1987 tarihlerinde (her iki tarih de
dahil) yurt dışında bulunacağımdan, bahsi geçen tarih-
lerde izinli bulunmam hususunda tavassutlarınızı saygı-
larımla rica ederim.

Dr. Vehbi Zeki Şert'er
Ulusal Birlik Partisi
Lefkoşa Milletvekili.

.. / 579

BAŞKAN - 2. Maliye ve Gümrükler Bakanlığının 1987 Malî Yılı Ekim Ayı Bütçe Gelirleri ve Ocak-Ekim 1987 Devresi Bütçe Uygulama Sonuçlarına İlişkin Malî Tablolar ile ilgili Tezkeredir. Bunun Raporu dağıtılmıştır ve tutanağa eklenecektir.

Sayın milletvekilleri; Sayın Tokay Variş'in gündem dışı konuşma istemi 20'si içindir esasında. Bir arzunuz var mı, bir söyleyeceğiniz var mı? Efendim?

TOKAY VARİŞ (Girne) (Yerinden) - Hayır, yoktur efendim.

III. GÖRÜŞÜLEN İŞLER

BAŞKAN - Yoktur. Cuma günkü birleşimde o hakkını mahfuz tutuyor.

Gündemimize devam ediyoruz sayın milletvekilleri. Özel Gündemde görüşülecek olan İkinci Beş Yıllık Kalkınma Plânının onaylanmasına ilişkin Karar Tasarısı ile Ekonomi, Maliye, Bütçe ve Plân Komitesinin Raporunun görüşülmesine geçiyoruz. Uzun Vadeli Kalkınma Plânının Yürürlüğü ve Bütünlüğünün Korunması Yasasının 5'inci maddesi gereğince, görüşmeler plânın bütünü üzerinde yapılacak ve görüşmelerde Komite Raporu esas alınacaktır.

Sayın Komite Başkanı Raporunuzu sunmak üzere lütfen kürsüye gelir misiniz?

EKONOMİ, MALİYE, BÜTÇE VE PLAN KOMİTESİ BAŞKANI
AHMET AKAR - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri;

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ CUMHURİYET
MECLİSİ EKONOMİ, MALİYE, BÜTÇE VE PLAN
KOMİTESİNİN İKİNCİ BEŞ YILLIK (1988-1992)
KALKINMA PLANI YASA TASARISINA (Y.T.No: 317/3/87)
İLİŞKİN RAPORDUR.

Komitemiz, 9 Kasım, 10 Kasım ve 12 Kasım 1987 tarihlerinde yapmış olduğu toplantılarda İkinci Beş Yıllık (1988-1992) Kalkınma Planı Yasa Tasarısını ve ekli Plan metninin sunuş gerekçesi ışığında ve Ticaret ve Sanayi Bakanı ile Devlet Planlama Örgütü yetkililerinin vermiş olduğu bilgiler çerçevesinde görüşmüş ve kalkınma planlarının onaylanmasına ilişkin Anayasanın 78'inci ve 95'inci maddeleri ile İktüzüğün 78'inci maddesi kurallarından hareket ederek Yasa Tasarısını Karar Tasarısına dönüştürerek ekte sunulan Planın onaylanmasına ilişkin Karar Tasarısını hazırlamış ve oyçokluğuyla kabul ettiği Karar Tasarısı ve Plan metni üzerindeki çalışmalarını 34/1976 sayılı Uzun Vadeli Kalkınma Planının Yürürlüğü ve Bütünlüğünün Korunması Yasasının Planın görüşülmesine ilişkin kuralları çerçevesinde ve belirtilen yasal süre içinde tamamlamıştır.

Genel Kuruldaki görüşmenin Planın bütünü üzerinde olacağını ve görüşmelerde Ekonomi, Maliye, Bütçe ve Plan Komitesinin raporunun esas alınacağını öngören 34/1976 sayılı Uzun Vadeli Kalkınma Planının Yürürlüğü ve Bütünlüğünün Korunması Yasasının 4'üncü ve 5'inci madde kurallarının gereklerini yerine getirmek amacıyla, Komitemiz, İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planını Raporunda özetlemek yönüne gitmiş ve İkinci Beş Yıllık Plan döneminde izlenecek ilke ve politikalarla belirlenen makro hedefler ile sektörel hedeflere ve Planın temel amaçlarına Raporunda ana hatlarıyla ve aşağıda öngörüldüğü biçimde yer vermiştir.

BİRİNCİ KISIM - PLANIN MAKRO EKONOMİK HEDEF VE DENGELERİ.

BİRİNCİ BÖLÜM - PLANIN TEMEL AMAÇLARI VE POLİTİKALARI

- İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planının temel amacı, istikrar içinde kalkınmayı sağlamak ve bu yolla Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetini kendi kendine yeterli düzeye getirmektir.
- Planın diğer ana amaçları ise; bir yandan ekonomik büyüme koşut olarak fert başına düşen milli gelirin artırılması, ve meslek grupları arasındaki gelir dengesizliklerinin giderilmesi, işsizliğin asgari düzeye indirilmesi, konut sorununun ortadan kaldırılması ve eğitim ve sağlık hizmetindeki sorunların köklü çözümlere kavuşturulması; bir yandan Turizm, benkacılık, ulaştırma ve sanayi sektörlerinin öncelikle ve ağırlıklı olarak teşvik edileceği bir ekonomi modeli içinde;

Atıl üretim faktörlerinin değerlendirilmesi ve en üst düzeyde verimin sağlanması;

~~Sektörel~~ öncelikler bazında yabancı sermaye yatırımının özendirilerek artırılması;

Bitkisel üretimde ve hayvancılıkta verimi artırıcı düzenlemelerin gerçekleştirilmesi;

Sanayi tesislerinin tam kapasite ile çalışması ve Sanayi kuruluşları arasında verimli bir işbirliğinin kurulması;

Mevcut turizm tesislerinin en iyi şekilde değerlendirilmesi ve

Kamu yönetimine etkin bir işbirlik kazandırılması;

olarak öngörülmüştür.

Bu amaçlara ulaşmak için de planda uygulamaya konulan öngörülen politikalar ise ana hatlarıyla şöyledir:

Yatırımlar, istihdamı, üretimi ve dağıtımını artırma alanlarına yönlendirilecek, tüm sektörlerin yatırım potansiyelini artırmak üzere yabancı sermayeden yararlanma olanakları geliştirilecektir.

Yurt içi tasarrufların artırılması için bir yandan dengeli bir tüketim politikası izlenecek, bir yandan da enflasyonla mücadele sürdürülecek ve fiyat istikrarı ile fiyat-ücret dengesi sağlanmasına özen gösterilecektir.

Mal Dışsatımını kolaylaştırıcı ve özendirici düzenlemeler yanında, turizm tanıtma faaliyetlerinin hızlandırıcı ve turizm ulaştırma darboğazlarını giderici önlemlerin alınmasına özen gösterilecektir. Böylelikle Dış Ticaret Dengesi ile görünmeyen işlemler dengesini geliştirmek suretiyle cari işlemler dengesinde iyileşme sağlanacaktır.

Kamu gelir ve harcama politikaları ekonomik ve sosyal gelişmeyi destekleyici yönde uygulanacaktır.

Kamu hizmetlerinde etkinlik ve verimliliğin artırılması amacıyla gerekli düzenlemeler yapılacaktır. Zorunlu olarak yaratılacak istihdamın üretken istihdam olmasına özen gösterilecek ve çalışanların çalışma koşulları iyileştirilerek Sosyal Güvenliğini yaygınlaştırılması yönünde düzenlemelere gidilecektir.

Eğitim ve Sağlık hizmetleri, alt yapı yatırımları ile desteklenmek suretiyle yaygınlaştırılacak ve etkin düzeye getirilecektir.

İKİNCİ BÖLÜM - GAYRİ SAFİ MİLLİ HASILA VE ÜRETİM HEDEFLERİ

İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Döneminde Gayri Safi Yurt içi Hasılanın yılda ortalama %7.1; Gayri safi milli hasılanın da, dış faktör gelirlerindeki artışa bağlı olarak yılda ortalama %7.0 oranında artması ve Gayri Safi milli hasılanın 1987'ye oranla 112.305.9 milyon TL'lik bir artışla 1992 yılında 390.232.1 milyon TL'sine ulaşması hedeflenmiştir.

Buna göre Plan döneminde, Gayri Safi Milli hasılda ulaşılacak bu artış sonucu bugün 1.684.000 TL olan fert başına düşen gelir de, 1992 yılında 2.215.000 TL'sine yükselecektir.

1. Gayri Safi Yurt İçi Hasılların Yapısı:

Plan döneminde, Tarım, Sanayi ve hizmetler sektörünün Gayri Safi Yurt İçi Hasıllardaki paylarının, bu sektörlerdeki katma değerlerdeki sırasıyla %5.5; %8.2 ve %7.1'lik artış hızına bağlı olarak 1992 yılında sırasıyla %13, %13.6 ve %68.8 oranına ulaşması beklenmektedir.

2. Üretimin Yapısı:

Plan döneminde toplam gayri safi üretim artışı, tarım sektöründeki yıllık üretim artış hızının %5.6, sanayi sektöründeki üretim artış hızının %8.1 ve hizmetler sektöründeki üretim artış hızının %7.3 olarak hedeflenmesi bağlı olarak yılda ortalama %7.2 olarak gerçekleşecek ve böylelikle Tarımın toplam üretim içerisindeki payı %1'e yakı bir oranda düşüş kaydederken sanayi sektörünün payı aynı yükselecek ve hizmetler sektörünün payı da 1987'ye oranla %59.5'dan %60.2'ye yükselecektir.

UÇUNCU BÖLÜM - EKONOMİNİN GENEL DENGESİ

1. KAYNAKLAR:

Ülkemiz kalkınmasında kullanılmak üzere, iç ve dış kaynaklardan oluşan toplam kaynaklarımız, 1987'de 293.631.7 milyon TL'sinden 1992 yılında 414.187.9 milyon TL'sine ulaşacak ve toplam kaynaklarımızda beklenen yıllık ortalama artış %7.1 dolayında olacaktır.

2. HARCAMALAR:

Plan döneminde Yatırım Harcamaları yılda ortalama %8.3 oranında artarak 1992 yılında 1987 sabit fiyatlarıyla 78.699.1 milyon TL'si düzeyine ulaşacak; tüketim harcamalarının artış hızı ise, özelde yılda ortalama %7.4; kamuda %5.4 olmak üzere toplam %6.9 olacaktır.

1987 yılında toplam yatırımların toplam kaynaklar içindeki payı %18'den 1992 yılında %19.0'a yükseltilirken, toplam tüketimin, toplam kaynaklar içerisindeki payı 1987'deki %82.0 den 1992'de %81.0'e indirilecektir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM - KAMU VE ÖZEL KESİM DENGELERİ

1. KAMU HARCANABİLİR GELİRİ

İkinci Beş Yıllık Plan döneminde Kamu Harcanabilir gelirinin 1987 yılına oranla 1992 yılında yılda ortalama %14.8 oranında bir artışla, 36,663,8 milyon TL'lik düzeyinden 72.982.1 milyon TL'na ulaşması hedeflenmiştir. Böylece Kamu Harcanabilir gelirinin toplam gayrisafi milli hasıla içindeki payı %13.2'den %18.7'ye yükselecek ve kamu tasarruflarının kamu harcanabilir gelirine oranı sağlanacak %13.4 oranındaki tasarruf artışlarına bağlı olarak %-84.5'ten %-20.6'ya düşürülecektir.

2. ÖZEL HARCANABİLİR GELİR:

Özel harcanabilir gelirinin yıllık ortalama artış hızı %5.6 olacak GSMH içerisindeki payı %86.3'den %81.3'e inecektir. Özel tüketimin yıllık ortalama artış hızı %7.4 ve özel tasarrufun da %0.5 olması beklenmektedir.

BAŞKAN - Bir saniye müsaade eder misiniz?

AHMET AKAR (Devamla) - Buyurun Sayın Başkan.

BAŞKAN - Az önce mütereddit olduğumuz konudaki durum, orda yazıldığı gibi %68.8'dir, Sayın Usar. İzahı da şudur: Gayri Safi Yurt İçi Hasılanın yapısı 1988-1992 döneminde tarım sektörü katma değerinin yılda ortalama %5.5, sanayiinin 8.2, toplam hizmetlerin 7.1'lik hızla artacağı tahmin edilmektedir. Bu gelişmeler neticesinde sırasıyla tarım, sanayi ve hizmetler sektöründeki Gayri Safi Yurt İçi Hasılanın içerisindeki payların 1987 yılında %14, %12.9, %68.6 iken, 1992 yılında 13, 13.6, %68.8 oranına ulaşması beklenmektedir. Evet.

NACI T. USAR (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Ekonomik faaliyet hizmetler sektörünün üstüne inşa edilecektir.

BAŞKAN - Efendim? Özeti çıktığı için tam anlaşılılmıy Evet, devam edin Sayın Başkan.

AHMET AKAR (Devamla) - Teşekkür ederim Sayın Başkan

BESİNCİ BÖLÜM - YATIRIM TASARRUF DENGESİ

1. YATIRIMLAR:

Plan döneminde marjinal üretimin gerçekleştirilebilmesi için hesaplamalara göre, 333.017.4 milyon TL'si değerinde sabit sermaye yatırım gerekecek; böylelikle 1992 yılında 1987 fiyatlarıyla 77.333.7 milyon TL'si düzeyine ulaşacak olan sabit sermaye yatırımları yılda ortalama %8.1 hızıyla artacaktır. Kamu kesimi sabit sermaye yatırımları 20.975 milyon TL'sinden 1987 fiyatlarıyla 1992 yılında 30.933.5 milyon TL'sine; özel kesim sabit sermaye yatırımları ise 31.462.6 milyon TL'sinden, 1987 fiyatlarıyla 1992 yılında 46.400.2 milyon TL'sine ulaşacak ve Beş Yıllık toplam sabit sermaye yatırım gereğinin sektörel dağılımında tarım %10, sanayi %22.7 ve hizmetler de toplam %67.3 lük paya sahip olacaktır.

2. TASARRUFLAR:

Yatırım gereklerini karşılamak için yurt içi tasarruflarda yılda ortalama olarak %3.0 oranında artış sağlanması gerekliliğine bağlı olarak kamu harcanabilir gelirinin Gayri Safi Milli Hasıla içerisindeki payının artırılması hedeflendiğinden, iç tasarruflardaki artış çoğunlukla kamu tasarruflarından sağlanacak ve toplam yurtiçi tasarrufların Gayri Safi Milli Hasılaya oranı plan döneminde %13.4'den %14.0'a yükselecektir.

ALTINCI BÖLÜM - ÖDEMELER DENGESİ

Plan döneminde ödemeler dengesi kalkınmayı destekleyici bir duruma getirilecek ve özellikle alt-yapı, enerji, ulaştırma ve haberleşme ile ilgili yatırımların sonuçlandırılması için dış kaynak sağlama yoluna gidilecektir.

Ulke kalkınmasının hızlandırılması açısından, iç kaynakların yetersizliği nedeniyle, dış kaynak sağlama büyük bir değer taşımaktadır. Bu nedenle Plan döneminde özellikle dış satım ve turizm yoluyla döviz kazandırıcı işlemler artırılacak ve ayrıca TC'den de dış kaynak sağlama yönüne gidilecektir.

Artan gelişme hızının yarattığı ek dışalım gereksinimi ile liberal ekonomi politikasının gerektirdiği dışal darboğaz yaratmaması için döviz kazandırıcı işlemler geliştirilmesi bu Plan döneminde de başlıca hedef olacaktır ve bu arada ülke ekonomisinde herhangi bir tıkanma olmaması için bankalar kuru ile dövizli dışa uygulamasına devam edilecektir.

1. Cari İşlemler:

(1) Dışatım:

Plan döneminde dışatım, 1987 fiyatlarıyla ort %3.0 oranında artarak 58.0 milyon dolardan 85.2 milyon dolara ulaşmış olacaktır.

Yılda ortalama %5.0 oranında artması beklenecek tarım ürünleri dışatımının toplam dışatım içindeki payının 1992 yılında, %8'lik bir düşüşle %53.2'ye ineceği;

Madencilik sektörü Dışatımının ise yılda %30.0 oranında artması hedeflenmiş olduğundan 1987'de 0.5 milyon dolar olan mineral dışatımının 1992 de 1.86 milyon dolara ulaşacağı

tahmin edilmektedir.

Sanayi ürünleri dış satımının 1987 fiyatlarıyla yılda ortalama olarak %11.6 oranında artarak toplam dışsatım içindeki payının 1987 yılında %37.9'dan 1992'de %44.6'ya yükseleceği tahmin edilmektedir.

Tarıma dayalı sanayi ürünleri dışsatımının toplam dışsatım içindeki payının 1987 yılında %12.1'den 1992'de %14.2'ye, diğer sanayi ürünleri dışsatımın ise %25.8'den %30.4'e yükselmesi beklenmektedir.

(2) Dışalım

Toplam dışalım ortalama %7.6 oranında artacak ve 1987 yılında 163.9 milyon dolar olan toplam ithalat, Plan dönemi sonunda 236.0 milyon dolara yükselmiş olacaktır.

(3) Dış Ticaret Açığı

Dış ticaret açığı 1987'ye oranla, ortalama %7.3'lük bir artışla 1992 yılında 150.8 milyon dolara ulaşacaktır.

(4) Turizm Gelirleri

Turizm net geliri, alt yapı ve ulaştırma yatırımlarının gerçekleşmesine bağlı olarak, yılda ortalama %9.8 artış kaydederek 1992 yılında 90.3 milyon dolara ulaşacaktır.

(5) Diğer görünmeyen Kalemler Gelirleri

Diğer görünmeyen kalemler gelirlerinin, 1987 yılında 30.4 milyon dolardan 1992'de net olarak 31.5 milyon dolara yükselmesi hedeflenmiştir.

(6) Cari İşlemler Dengesi:

Hedeflenen gelişmelere bağlı olarak cari işlemler açığı, 1992 yılında %8.8'lik bir artışla 29.0 milyon dolara yükselecektir.

YEDİNCİ BÖLÜM KAMU KESİMİ GENEL DENGESİ1. Kamu Kesimi Gelir Hedefleri:

Plan döneminde toplam kamu yerel gelirlerinin yılda ortalama %11.1 oranında artarak 1992 yılında 93.082.1 milyar TL'ine ulaşması hedef alınmıştır.

Dolaylı vergilerde yılda ortalama %13.2 oranında, Dolaysız vergilerde ise %6.2 oranında artışın gerçekleşmesi beklenmektedir.

Toplam vergilerin kamu yerel gelirleri içerisindeki payı %79.1'den %73.8'e vergi dışı gelirlerin payının ise, %16.9'dan %13.6'ya inmesi beklenirken, faktör ve fon gelirlerinin payının %4.0'dan %12.6'ya yükselmesi beklenmektedir.

Toplam yerel gelirlerin yılda ortalama %11.1 oranında artması, Dış yardım kredi ve borçlanmaların, yılda ortalama %2.3 oranında gerilemesi, toplam kamu gelirleri artış hızında yılda ortalama %5.4 üzerinde seyretmesi beklenmektedir.

Kamu Yerel Gelirlerinin toplam kamu gelirleri içerisindeki payının 1987'de %51.4 iken 1992'de %66.8'e ulaşması ve dış yardım kredi ve borçlanmalar payının da %48.6'dan %33.2'ye düşürülmesi hedeflenmektedir.

2. Kamu Harcamaları

Plan döneminde kamu harcamalarının, yıllık ortalama %5.4 oranında artarak 1992 yılında 139.403.4 milyar TL'ine ulaşması beklenmektedir, Kamu Cari giderlerinin de aynı hızla %5.4 oranında; yatırım giderlerinin yılda ortalama %8.2 oranında ve transfer harcamalardaki artış hızında %1.8 oranında seyretmesi hedeflenmiştir.

SEKİZİNCİ BÖLÜM - ÖZEL KESİM DENGESİ

Plan döneminde, özel harcanabilir gelirlerin, yılda ortalama %5.6; özel tüketim harcamalarının yılda ortalama %7.4; özel yatırım harcamalarının ise %8.3 oranında artması hedeflenmektedir; özel kesimin kamu kesimine ayıracağı ikrazın ise Beş Yıllık Dönemde 36.363.5 milyon TL'den 22.366.0 milyon TL'ine düşeceği tahmin edilmektedir.

İKİNCİ KISIM - MAKRO EKONOMİK POLİTİKALAR

BİRİNCİ BÖLÜM - DIŞ EKONOMİK İLİŞKİLER POLİTİKASI

1. Dışsatım Politikası:

Dışsatım hedeflerine ulaşılmasında, pazarların ve dışsatım planlaması üzerinde durulacak; potansiyel dış pazarlar değerlendirilecek ve dışsatım potansiyeli olan mallarda standartlaştırma ve kalite geliştirilmesi yönünde düzenlemeler yapılacaktır.

Dışsatım teşvik edilirken, dışsatımcıların gereksinim duyabileceği bilgiler bir merkezde toplanıp, uluslararası ticarete karşılaşılan engellerin giderilmesi yönünde gerekli düzenlemeler yapılacaktır.

Potansiyel ihracat gücü olan malların, gerekli teşvik tedbirleriyle rekabet gücüne kavuşturulmasına çalışılacak ve döviz kuru politikası bu amaca hizmet edecek şekilde yürütülecektir.

2. Dışalın Politikası

Yerli üretimin geliştirilmesi ve dışsatıma dönük üretimin hızlandırılması amacıyla, döviz rezervlerinin elverdiği ölçüde, dışalın döviz tahsisi uygulamaları geliştirilecektir.

3. KKTC - Türkiye Cumhuriyeti İlişkileri:

Türkiye Cumhuriyeti ile her alanda uyum ve işbirliği-
ne devam edilerek iki ülke arasında imzalanan ekonomik işbi-
ği protokolünün hayata geçirilmesi yönünde düzenlemeler
yapılacaktır.

İKİNCİ BÖLÜM - TEŞVİK POLİTİKASI:

Teşvikte temel amaç, ülkedeki ekonomik etkinlikleri plan-
hedefleri doğrultusunda yönlendirmektir. Turizm ve sanayi
yatırımları için yürürlükteki yasalar ve ihracatta uygulan
teşvik politikaları yeni bir teşvik sistemi yaratmak için
gözden geçirilecektir. Yatırım finansmanında, yabancı serm
teşvik edilecektir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM - TASARRUF VE FİNANSMAN POLİTİKASI:

1. Tasarruf ve Kredi Politikası

Kalkınma için gerekli finansmanı yaratmak amacıyla özel
İçtasarruf artışı ve özellikle kamu tasarruf artışı sağlan

Mevduat faiz oranlarının enflasyon oranlarının üzerinde
olmasına özen gösterilecek ve enflasyonla mücadele gereği, fa
oranlarında gerekli düzenlemelere gidilecektir.

Mevduat ve kredi faizleri arasındaki fark oransal olara
korunacak; ve

Belirli amaçlı krediler için uygulanan düşük faiz hadler
enflasyon oranının altına düşürülmemesine özen gösterilece

Öncelikle yatırımlar için gerekli kredi olanaklarının
yaratılması amacıyla Yatırım Bankası kurulması yönünde
çalışmalar yapılacaktır.

2. Maliye Politikası:

Maliye politikasının temeli olarak, kamu gelirlerinin
rılmasına, kalkınmadaki önceliklere yönlendirilmesine, ge
dağılımının iyileştirilmesine ve bütçe açıklarının azaltı
masına çalışılacaktır.

Verimsiz istihdam artışından kaçınılacak; Tarım, eğitim, sağlık, araştırma ve tanıtıma yönelik cari giderlerin karşılanmasına öncelik verilecektir.

Vergi sistemi geliştirilirken, vergilendirmede genellik ve eşitlik ilkelerine uygun olarak artan oranda vergi sistemi uygulamasına devam edilecektir.

Katma değer sistemine geçilecek ve vergilerin kurumlaşmayı, tasarrufları ve yatırımları teşvik edici bir araç olarak kullanılmasına gidilecektir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM - FİYAT VE ÜCRET POLİTİKASI:

Fiyat ve ücret politikalarının, gelir dağılımını iyileştirici yönde uygulanmasına çalışılacak; ülkedeki aşırı kazançların ortadan kaldırılmasında ve tüketiciye ucuz ve kaliteli mal ulaştırılmasında, ithalatın piyasayı düzenleyici işlevinden yararlanılacak; Enflasyonun olumsuz etkilerinin asgariye indirilmek suretiyle fiyatlar genel düzeyinin korunması ve yaşam düzeyinin gerilememesi yönünde gerekli düzenlemeler yapılacaktır.

Kamu Kesiminde, nitelikli işgücü istihdamına olanak tanıyıcı ücret politikası uygulanacak ve fiyat istikrarsızlığı karşısında yaşam düzeyini korumak amacıyla hayat pahalılığı ödeneği (COLA sistemi) uygulamasına devam edilecektir.

UÇUNCU KISIM - SEKTOREL GELİŞMELER VE HEDEFLER

BİRİNCİ BÖLÜM - TARIM

A. Hedefler:

Tarımsal üretimde sürekli ve temel amaç, kaynakların optimum ve rasyonel bir şekilde kullanılmaları suretiyle birim verimi artırmak, üreticinin üretim gücünü en üst düzeye çıkararak, iç piyasaya tüketimi için mal arzının istikrarlı ve uygun koşullarda sağlanması ve iş tüketim fazlası ürünlerin dışarıya ihracatı ile bu kesimde yaşamını sürdüren nüfusun yaşam düzeylerini ve ulusal gelirdeki Tarım sektörü payını dengeli bir biçimde yükseltmek, ayrıca istikrarlı bir arz-talep dengesi oluşmasına ve ulusal ekonomiye daha çok katkı sağlanmaktadır. Bu nedenle hedefler bu amaçlara koşut olarak belirlenmiştir.

(1) Tarımsal Katma Değer:

İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı döneminde tarım sektörü katma değerinin, yılda ortalama %5.5 artarak 1992 yılında 49.973.2 milyon TL'ye ulaşması hedeflenmiştir.

NACI T.USAR (Gazi Mağusa)(Yerinden) - O zamanın piyasa değeri ile yani.

AHMET AKAR (Devanla) - Tarımsal alt sektörlerden birim üretim katma değeri, yılda ortalama %4.8 oranında bir artış gösterecek; Bitkisel üretim katma değerinin toplam tarımsal katma değer içindeki oranı %70.1'den, %67.9'a inerken, hayvancılık alt sektörünün toplam tarımsal katma değer içindeki oranı %29.9'dan, %32.1'e çıkacaktır.

Buna karşın, tarım sektörünün Gayri Safi İçerik Easıladaki payı azalacak ve 1987'de %14.1, 1992'de %13'e düşecektir.

(2) Tarımsal Üretim Değeri:

Plan döneminde tarım sektörü üretim değerinin yılda ortalama %5.6 oranında artması planlanmıştır.

Tarımsal üretim değeri içindeki bitkisel üretimin payı %63.2'den, %60.9'a düşerken, 1987'de %35.8 olan hayvancılık alt sektörünün payı da 1992'de %39.1'e yükselecektir.

Tarımsal üretim değerinin toplam gayri safi üretim değeri içerisindeki payı toplam değer artışına karşın azalacak ve 1987 yılında %16.5 iken 1992'de %15.3 olacaktır.

(3) Tarım Sektörü Yatırım Gereği:

İkinci Beş Yıllık Kalkınma ~~Planı~~ döneminde; 1987 sabit fiyatlarıyla toplam 33.393.5 milyon TL'si sabit sermaye yatırımının gerçekleşmesi hedeflenmiş olup bu rakam, toplam sabit sermaye yatırım gereğinin %10'na tekabül etmektedir. Bunun %8.3'ü bitkisel üretimde, %1.7'si de hayvancılıkta gerçekleştirilecektir.

(4) Bitkisel Üretim:

1987 Sabit Fiyatlarıyla bitkisel üretim alt sektörünün katma değeri yıllık ortalama %4.8 oranında artış gösterecek ve üretim değeri de Plan dönemi sonunda %4.8 oranında artacaktır. Bu nedenle hedeflenen artışlara ulaşabilmek için Plan döneminde toplam sabit sermaye yatırımlarının %8.3'ünün bitkisel üretimde kullanılması planlanmıştır.

Narenciye ihracatında yılda ortalama %7.9 oranında bir gelişme patates ihracatında ise, yılda ortalama %14.0 oranında bir artış beklenmektedir.

(5) Hayvancılık:

Hayvancılık alt sektörünün katma değeri 1987 Sabit fiyatlarıyla %7.0 oranında; üretim değeri %6.9 oranında artacaktır.

Plan döneminde, toplam sabit sermaye yatırımının %1.7'sinin hayvancılık alt sektöründe kullanılması hedeflenmiştir.

Plan döneminde yılda ortalama olmak üzere sığa üretiminde %3.3 oranında; koyun eti üretiminde %2.8 oranında; keçi eti üretiminde %3.4 oranında; Tavuk eti üretiminde %1.2 oranında; balık eti üretiminde %16.7 oranında artış hedeflenirken, hindi eti üretiminin aynı kalması planlanmıştır.

Et üretimindeki artışlara paralel olarak, fe başına et tüketimi de plan döneminde yükselecektir. 1987 yılında 47.3 kg./kişi olan et tüketimi yıl ortalama %1.8 oranında artarak plan dönemi sonu 51.7 kg./kişi'ye yükselecektir.

B. İlke ve Politikalar.

(1) Bitkisel Üretim İlke ve Politikaları:

Bitkisel Üretimde temel amaç milli gelirden Bitkisel üretim sektörü payını dengeli bir şekilde yükseltmek, istikrarlı bir arz-talep fiyat dengeinin oluşmasına katkıda bulunmaktır.

Diğer İlke ve Politikalar:

- Üretim faktörlerinin rasyonel kullanımı bakımından özellikle nadasa bırakılan arazi miktarını en düzeyde tutmak;
- Kıt su olanakları ile mevduat arazi varlığını gözetenek optimum ürün paternini geliştirmek;
- İç talebi karşılayarak ihracata yönelik üretimi teşvik etmek;

- Girdilerin yerel üretimlerini geliştirerek dışa bağımlılığı asgari düzeyde tutmak;
- Tarımsal arazi kullanımını optimum düzeye çıkarmak;
- Bitkisel üretimi tehdit eden hastalık ve zararlılarla etkili mücadele yapmak;
- İş Pazar olanaklarını geliştirmek;
- Bitkisel üretimin gelişmesi için gerekli yatırımları rosyonel bir şekilde düzenlemek;
- Seri ve düzenli bir taşımacılık sistemini geliştirmek;
- Üreticinin bitki, bitkisel ürün ve tesislerini güvence altına almak, zarar ve kayıplarını karşılamak;

(2) Hayvancılık İlke ve Politikaları:

Hayvancılıkta temel amaç hayvan başına verimi artırmak ve milli gelirdeki hayvancılık sektörü payını dengeli bir şekilde yükseltmektir.

Diğer başlıca İlke ve Politikalar ise şunlardır:

- Hayvansal verimi artırmak, hayvan neslini ıslah etmek ve hayvanların beslenme ve bakımlarının en sağlıklı ve ekonomik bir şekilde yapılmasını sağlamak;
- Arz-Telep-Fiyat dengesini bozmadan, hayvan ve hayvansal ürün ihracatını artırmak;
- Kesif yemdeki ithal edilen hammaddeyi yerli ürünlerle ikame etmek, kuru ot, yonca gibi yemlerin tüketimdeki oranlarını artırmak ve suni mera alanlarını çoğaltmak;
- Hayvancılık işletmelerini yerleşme merkezleri dışındaki inşa edilecek modern barınaklara aktarmak;

- Çağdaş eğitim yoluyla rasyonel çalışabilecek hayvan yetiştiricisi yaratmak;
- Üreticinin hayvan, tesis ve barınaklarını güvence altına alarak zarar ve kayıplarını karşılamak;
- Uluslararası standartlara uygun hayvansal ürün elde etmek;
- Hayvan popülasyonundaki her türlü hastalıklarla mücadele etmek;
- Sağlıklı beslenme açısından hayvansal ürünlerin denetimini geliştirmek.

(3) Ormancılık İlke ve Politikaları.

- Orman sahalarını koruyarak bozuk koru alanlarını ağaçlandırmak;
- Milli park ve mesire yerlerini koruyup geliştirmek
- Orman ürünlerinden en yüksek düzeyde yararlanmak
- Uygulanmakta olan Amenajman planının devamlılığını sağlamak; ve
- Orman yangınlarını asgariye indirmek.

(4) Su Ürünleri İlke ve Politikaları

- Balık stokları ile balıkçılık alanlarını araştırma ve balıkçılık hizmetlerini geliştirmek;
- Açık deniz balıkçılığını uygulayıp geliştirmek;
- Bölge koşullarına uygun balık türlerini ekonomiler olarak üretmek.

İKİNCİ BÖLÜM - SANAYİ

A. Hedefler:

1. Sanayi Sektörü Katma Değer ve Üretim Değeri Hedefleri:

Sanayi Üretim değerinin plan dönemi sonunda yılda ortalama %8.1 artışla 140.512.2 milyon TL'ine ulaşması amaçlanmıştır.

Sektör katma değerinin plan dönemi sonunda yılda ortalama %8.2 artışla 52.132.0 milyon TL'ine ulaşması ve Gayri Safi

Gayri Safi Yurt İçi Hasıla içerisinde sektör payının da, dönem sonunda %13.6'ya ulaşması hedeflenmiştir.

Yaratılacak toplam marjinal Gayri Safi Yurt İçi Hasıla içindeki sektör payı da %15.4 olacaktır.

2. Sanayi Sektörü Yatırım Gereği:

Büyüme hedeflerine ulaşabilmek için sanayi sektörü yatırımlarının toplam yatırımların %22.7'sini teşkil etmesi planlanmıştır.

3. Sanayi Sektörü Dışsatım Hedefi:

Toplam sanayi sektörü ürünleri dışsatımının yıllık ortalama %12.1 artışla 1987 baz fiyatlarıyla plan dönemi sonunda, 32.925.7 milyon TL'ine ulaşması; toplam dışsatım içindeki payın %39.9'a yükselmesi; Gayri Safi Yurt İçi Hasıladaki payın ise %8.6'ya yükselmesi amaçlanmıştır.

Sektördeki toplam istihdamın, yılda ortalama %3.2'lik artışla 1992'de 7600 kişiye ulaşması ve toplam 1103 kişilik ek istihdam yaratılması beklenmektedir.

4. İmalât Sanayi Hedefleri:

İmalat Sanayi Üretim değerinin yılda ortalama %8.2'lik artışla plan dönemi sonunda 135,634.4 milyon TL'ine ulaşması; ve katma değerinde yılda ortalama %8.3'lük artışla 48.956.1 milyon TL'ine ulaşması amaçlanmıştır.

Sektördeki büyümenin gerçekleştirilmesi için toplam yatırımların %17.7'si oranında sabit yatırım yapılmasına gereksinim vardır. Bu gereksinimin karşılanmasında yabancı sermayeden yararlanma olanakları araştırılacaktır.

İstihdam açısından yılda ortalama %3.4'lük artışla imalat sanayiinde çalışanların sayısı toplam 6118'e

5. Enerji Sektörü Hedefleri:

%7.2 oranında büyümesi hedeflenen enerji sektörü plan dönemi sonunda 3.175.9 milyon TL'ine ulaşan katma değer yaratacaktır. Üretim değeri ise 4.877 milyon TL olacaktır.

Toplam yatırım içinde %5'lik payla toplam 16.709.4 milyon TL'lik sabit sermaye yatırıma geçilecektir.

Sektördeki istihdam yılda ortalama %2.5'lik artışla 1482 kişiye ulaşacaktır.

B. Sanayi Sektörü İlke ve Politikaları:

1. İmalat Sanayi İlke ve Politikaları.

İmalat Sanayinin ek istihdam olanakları yaratm dışalımları ikame edici mal üretmesi, dışsatım yönünde bir yapıya kavuşturulması, ödemeler dengesine katkı sağlamanın yükseltilmesi temel ilkelerdir.

Plan döneminde Organize Sanayi Bölgeleri yaygınlaştırılarak alt yapı çalışmaları hızlandırılacaktır.

Yabancı girişimler teşvik edilerek yasal ve idari önlemler alınacaktır.

Mevcut atıl kapasite değerlendirilecektir.

Dışsatım teşvik edilecek; ve

Sektöre kaynak aktarılacaktır.

2. Enerji Sektörü İlke ve Politikaları:

Ülkenin enerji ihtiyacının zamanında, yeterli ve güvenilir olarak karşılanması ana politikadır.

Bu politika doğrultusunda ülkenin bağımsız elektrik enerjisine kavuşturulmasına, elektrik enerjisi finansmanı için dış yardımlardan yararlanılması gidilecektir.

İçme suyunun kullanımında tasarrufa ve ihtiyacı karşılanmasına çalışılacaktır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM - İNŞAAT

A. Hedefler

1) Katma Değer

1) Sektör Katma Değeri, plan dönemi sonunda %8.1'lik bir artışla 26.942.0 milyon ₺'ye ulaşacaktır.

Sektör üretimi, yıllık ortalama %8.1'lik artışla plan dönemi sonunda 56.082.4 milyon ₺'sine ulaşması amaçlanmaktadır.

2) İnşaat Sektörü Yatırım Gereği:

İnşaat sektöründe 1987 baz fiyatlarıyla plan dönemi sonunda toplam yatırımların %1.7'sine tekabül eden 5.637.7 milyon ₺'lik yatırım yapılması gerekmektedir.

Bu sektörde plan dönemi sonunda 1820 kişilik ek istihdam yaratılması hedeflenmiştir.

B. İlke ve Politikalar

Sektörün denetim altına alınabilmesi için yetki ve sorumlulukların tek bir otoriteye bağlanması yönüne gidilecektir.

İhale işlemleri ile ilgili prensipler yeni düzenlemeye bağlı tutulacaktır.

Yerel inşaat malzemeleri üretimi için devlet desteği sağlanacaktır.

Yerel inşaat malzemeleri ile ithal edilecek mallar için kalite kontrolü yapmak amacıyla Standartlar Enstitüsü kurulacaktır.

Peşinat sistemi teşkil edilerek kiralık sosyal konut yapımına gidilecektir.

Kalifiye işçi yetiştirilmesi amacıyla işbaşı eğitimi yaygınlaştırılacaktır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM - TİCARET VE PAZARLAMA

A. Hedefler

1) Toptan ve Perakente Ticaret Sektörü Hedefleri:

- i) Katma Değer Üretim Değeri Hedefi:
Plan döneminde, ticaret sektörünün, yılda ortalama %8.7 oranında büyümesi hedeflenmiştir. Buna göre ticaret sektörü katma değeri, plan dönemi sonunda 76.206.1 milyon TL olacaktır.

Üretim değerinin ise yılda ortalama %8.7'lik artışla plan dönemi sonunda 99.123.5 milyon TL yükselmesi beklenmektedir.

G.S.Y.İ.H. içindeki pay, plan dönemi sonunda %19.8'e çıkacaktır.

ii) Ticaret sektörü Yatırım Gereği:

Gerekli toplam sabit sermaye yatırımı, 1987 fiyatıyla, 18.143.2 milyon TL'sidir. Toplam yatırımların %5.4'ünü teşkil etmekte olup, büyük ölçüde özel kesim tarafından gerçekleştirilecektir.

iii) İstihdam Hedefi:

Plan döneminde toplam, 1081 kişilik ek istihdam yaratılarak sektör çalışanlarının sayısı, 572 kişiye yükselecek, böylece çalışan kişi başına katma değer, yıllık ortalama %4.2'lik artışla plan dönemi sonunda 13,313,435 TL'lik düzeye ulaşacaktır.

2) Dış Ticaret Hedefleri:

Dış ticaretin önemli yer tuttuğu ticaret sektörü için yıllık %8.7'lik büyüme hedeflenmiştir.

Dışalımın yılda ortalama %7.6, dışsatımın ise yılda ortalama %8.0 oranında artması hedeflenmektedir.

Dışalının Gayri Safi Milli Hasıla içindeki payı dolar bazında %49.9'a; dışsatımın payı ise %18.0'a yükselecektir.

Mal dışsatımı, yıllık ortalama %8.0'lık artışla plan dönemi sonunda 85.2 milyon dolara yükselirken, tarımsal ürünlerin payı %53.2'ye, sanayi ve mineral ürünlerin payı %46.8'e yükselecektir.

Mal dışsatımının Gayri Safi Milli Hasılaya oranı, plan dönemi sonunda %18.0'e ulaşırken, tarımsal ürünlerin payının %9.6'ya düşmesi, sanayi ürünlerin payının ise %8.0'e yükselmesi beklenmektedir.

Plan döneminde dışalım gereği, tüketim malları, hammadde ara malları ile sermaye malları dışalımına dayanmıştır.

Hammadde ara malları ile sermaye malları payında artış, tüketim mallarında ise düşüş amaçlanmaktadır.

B. İlke ve Politikalar:

Ticari işletmelerde kurumlaşmaya gidilecek, çalışma ve verimlilik artışına yönelik düzenlemeler yapılacak, pazarlamaya yönelik olarak kalite kontrolü yönünde düzenleme yapılacak, tüketicie ucuz mal götürülmesine ve fiyat dengesi oluşturulmasında kamu kuruluşlarındaki yararlanılacaktır.

Rekabete açık serbest ticaret politikasına devam edilirken, yerel üretim korunacaktır.

Dışsatıma yönelik sanayiler özendirilirken dışsal sermayenin gelişi teşvik edilecektir.

Dışsatımın üçüncü ülkelere yönlendirilmesine, dışalının ise Türkiye'den sağlanmasına çalışılacaktır.

Sanayi ürünleri dışsatımının artırılarak ticaret açığının azaltılmasına çalışılacaktır.

BESİNCİ BÖLÜM - TURİZM

A. Hedefler

1. Üretim ve Katma Değer Hedefi:

İkinci Beş Yıllık Plan Döneminde Turizm sektörü yıllık ortalama %9.1 oranında büyüme hedef alır. Bu büyüme sonucu dönem içerisinde 7850.4 milyar TL'lik marjinal katma değer yaratılmış olacaktır. Üretim değeri ise 1987'den 1992 sonuna kadar %9.1 bir artışa ulaşacaktır.

2. Yatırım Gereği:

Turizmde öngörülen büyüme hedeflerine ulaşabilmesi için plan döneminde toplam 34.541.8 milyar TL'lik sabit sermaye yatırımı öngörülmüştür.

Turizm sektörü sabit sermaye yatırım gereği ülkede gerçekleşmesi planlanan toplam yatırımla %10.4'ünü oluşturmaktadır.

3. İstihdam Hedefi:

Plan döneminde Turizm Sektörü çalışanlarında ortalama %6.9'luk artışla 496 kişilik ek istihdam yaratılmış olacaktır.

4. Diğer Hedefler:

Turist sayısının yılda ortalama %12.1 oranında artarak 1992 yılında 256.269 kişiye ulaştırılma hedeflenmiştir. TC uyruklu turist sayısının yıl ortalama %1.6; üçüncü ülke uyruklu turist sayısı ise yılda ortalama %31.6 oranında artması beklenmektedir. TC uyruklu turist sayısı %76.0'dan %46.5'e düşecek ve üçüncü ülke uyruklu turistlerin payı %24.0'den %53.5'e yükselecektir.

1992 de gelen turistlerin %20'si pansiyonlar ve %80'i de otel ve diğer turistik tesislerde kalacaktır.

Turistlerin ortalama geceleme süresi 1987'de 12'ye, kapasite kullanım oranı ise %40' 1992 de %65'e yükselecektir.

Plan döneminde toplam turizm gelirleri 1987 sabit fiyatlarıyla 1987 yılında 103.65 milyon dolardan 1992 yılı sonunda 144.97 milyon dolara ulaşacaktır.

B. İlke, Politika ve Amaçlar:

- Turizm dalında faaliyet gösteren kuruluşlar ile dış ülkelerdeki seyahat acenteleri arasında sıkı bir işbirliği kurulacak ve turizm teşvik uygulamaları geliştirilecektir.
- Turist sayısındaki artışla turizm gelirleri artırılacak dolayısıyla ödemeler dengesi iyileştirilecektir.
- Üçüncü ülkelerden gelen turist sayısının artırılmasına özen gösterilecektir.
- Avrupa ve ortadoğu ülkelerine direkt ulaşım imkanlarının sağlanmasına çaba sarfedilecektir.
- Uçak ve feribot seferleri geliştirilip artırılabacaktır.
- Turistik tesislerde servis standartları yükseltilecektir.
- Ülkemizin turizmını tanıtırma faaliyetlerine hız verilecektir.
- Turizm ve ilgili sektörlerdeki fiyat oluşumunda uluslararası alanda rekabet gücünün artırılması gözönünde bulundurulacak ve sektör gelişiminin olumsuz bir şekilde etkilenmemesi sağlanacaktır.

ALTINCI BÖLÜM - ULAŞTIRMA - HABERLEŞME

A. Hedefler

1. Genel Hedefler

i) Üretim ve Katma Değer Hedefi:

Plan döneminde alt yapı gereklerinin zamanında gerçekleştirilmesi, sektörün sağlıklı bir yapıya kavuşturulması ve hizmet seviyelerinin yükselti devami esas alınmıştır.

Ulaştırma- Haberleşme sektörü üretim değeri yılda ortalama %6.8 oranında artarak 1992 yılında 40.018.9 milyon TL'ine ulaşması öngörülmüşken, katma değerinin yılda ortalama %6.8 oranında artarak 27.252.7 milyon TL'ine yükselmesi hedeflenmiştir. Katma değer oranı aynı kalacaktır.

ii) Ulaştırma - Haberleşme Sektörü Yatırım Gereği

Plan döneminde hedeflenen toplam sabit sermaye yatırımlarının %11.2'sinin Ulaştırma -Haberleşme sektörüne kanalize edilmesi öngörülmüştür.

Sektör istihdamının yılda ortalama %4.9 oranında artarak 1992 yılında 6.275 kişiye ulaşması ve yılda toplam 1332 kişilik ek istihdam yaratılması beklenmektedir.

2. Ulaştırma Sektörü Hedefleri:

i) Üretim ve Katma Değer Hedefi

Ulaştırma sektörü üretim değerinin 1987 yılı fiyatlarıyla %6.8 oranında, katma değerinde yılda ortalama %6.8 oranında artması hedeflenmektedir.

ii) Ulaştırma Sektörü Yatırım Gereği

Öngörülen hedeflere ulaşılabilmesi için ulaştırma sektörüne plan dönemi içinde 1987 sabit fiyatları ile 28.979.5 milyon TL'lik yatırım yapılması planlanmaktadır.

Karayolları standartlarının yeni şartlara göre yükseltilmesi sağlanacak, köy yollarının asfaltlanmasına program çerçevesinde devam edilecektir. Denizyolu taşımacılığı ve tersane hizmetleri de geliştirilecektir. Havayolu alt sektörünün yurt dışı yolcu taşımada etkin bir işletme ile ağırlığını sürdürmesi beklenmektedir.

3. Haberleşme Sektörü Hedefleri

i) Üretim ve Katma Değer Hedefi

Haberleşme Sektörü üretim değerinin, 1987 sabit fiyatlarıyla yılda ortalama %7.1'lik bir artışla 1992 sonunda 5.965.1 milyon TL'ine ulaştırılması hedeflenmektedir.

Haberleşme sektöründe yaratılacak katma değer ise, yıllık ortalama %7.1 artışla 1992'de 4726.1 milyon TL'ine yükseltilmesi hedeflenmektedir.

ii) Haberleşme Sektörü Yatırım Gereği

Haberleşme sektörüne, Plan dönemi içinde, 1987 sabit fiyatlarıyla toplam 8272.2 milyon TL'si yatırım yapılması planlanmıştır.

Gelişen telekomünikasyon teknolojisinin Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde hayata geçirilmesi ve %11.0 olan telefon yoğunluğunun %17'ye çıkarılarak, 35.000 telefon ilavesine cevap verebilecek şekilde kapasite artışına gidilecek, köylerin telefonla haberleşme imkânları geliştirilecektir. Yurt içi ve yurt dışı posta hizmetlerinin etkinliği artırılacaktır.

Bayrak Radyo Televizyon Kurumu etkinlikleri geliştirilerek televizyon yayın gücünün 2690 kw'ın üzerine çıkarılması planlanmaktadır.

Basın-yayın alanında mevcut kuruluşların olanakları çerçevesinde çağdaş teknolojik araç donatılarak bu alandaki yayın, sürat kalite ve niteliğinin artırılmasına çalışılacaktır.

B. İlke ve Politikalar

- Sektör planda öngörülen hedeflerin gerçekleştirilmesini mümkün kılacak ve destekleyecek yönde geliştirilecektir.
- Gerekli teknik donanım ve altyapı oluşturulmaya çalışılacaktır.
- Personel eğitimine önem verilecektir.
- Tikanıklığa neden olan noktalar, yasal düzenlemele giderilmeye çalışılacaktır.

YEDİNCİ BÖLÜM - EĞİTİM

A. Hedefler

- 1) Okul öncesi eğitim yeni ana okullar ve ailesini açılmasıyla %70'e çıkarılarak tüm ülkede yaygınlaşacaktır.
- 2) İlkokulların kapsamı %100 olarak korunurken orta okulların kullanma oranı %100'e çıkarılacaktır.
- 3) Orta öğretimde mesleki teknik eğitime ağırlık verilerek orta öğretimdeki öğrencilerin %55'inin genel Liselere, %45'inin mesleki teknik okullara yönlendirilmesi çalışılacaktır.
- 4) Yüksek öğretimde kapsamın %30'a çıkarılmasına çalışılacaktır.

B. İlke ve Politikalar

1) -Günlük ve Yaygın eğitimin birbirini tamamlayacak şekilde geliştirilecek ve eğitim bir bütün olarak ele alınacaktır;

2) Eğitim sistemi, kişiye toplumun gereksinim duyacağı bilgi ve becerilerini vermek üzere yeniden düzenlenerek çevreye yönelik uygulamalı dersler etkin bir şekilde devreye sokulacaktır.

3) Milli Eğitim, ulusal birliği ve Atatürk İlkelerine doğrultusunda Milliyetçiliği, ulusal kültüre sahip çıkışı ve çağdaş uygarlığı, toplumsal barışı ve dayanışmayı, manevi gücü, demokratik anlayışı, sosyal ahlak ve düşünceyi, araştırmacılığı geliştirip pekiştirici nitelikte olacaktır.

4) Eğitimin bazı kademelerdeki ezberciliğe dayanan kişiliği kalıplaştırmaya iten içeriğinin değiştirilmesi sağlanacaktır.

5) Mesleki teknik eğitime ağırlık verilecek, gereksinim duyulan teknisyen seviyesindeki elemanların etkin bir şekilde yetiştirilmesi sağlanacaktır.

6) Hizmet içi eğitim üzerinde titizlikle durularak kamu yönetiminde verimliliğin artırılmasına çalışılacaktır.

7) Eğitimde fırsat ve olanak eşitliği sağlamak üzere, ihtiyaçlı ve başarılı öğrencilere burs, kredi ve yatılı okuma olanakları sağlanarak eğitim kurumları ile araç ve gereçlerin yurt düzeyinde dengeli dağılımına özen gösterilecektir.

8) Yaygın eğitim etkinlikleri artırılarak zorunlu eğitimlerini tamamlamış ve bir meslek sahibi olamamış gençlere, meslek sahibi olma olanakları sağlanacaktır.

SEKİZİNCİ BÖLÜM - KÜLTÜR

İlke ve Politikalar:

- (1) Kültür hizmetlerinin, toplum bireylerine etkin bir şekilde ulaştırılarak, toplum bireylerinin kültürel uğraşları büyük ölçüde katılmaları sağlanacaktır.
- (2) Radyo ve Televizyon programlarında, kültürel etkinliği daha geniş yer verilecektir.
- (3) Kütüphanecilik, okumayı özendirici ve yaygınlaştırıcı bir hizmet haline döndürülecektir.
- (4) Toplumun sanat beğenisi artırılacak, yerli sanatçıları teşvik edilecek, eserlerin tanıtılması sağlanacaktır.
- (5) Yerel idarelerle gönüllü kurum ve kuruluşların kültürel ve sanat faaliyetlerine etkin bir şekilde katılmaları teşvik edilecektir.
- (6) Milli arşiv ile kültür ve sanat hizmeti veren diğer kuruluşlarımızın geliştirilmesi için gereken çalışmalar yapılacaktır.

DOKUZUNCU BÖLÜM - GENÇLİK

İlke ve Politikalar:

- (1) Tüm gençlerimizin beslenme, sağlık, barınma, istihdam ve çalışma sorunları bir bütünlük içinde ele alınarak çözümlenecektir.
- (2) Gençlerin boş zamanlarında spor, kültür, sanat, folklor gibi alanlarda faaliyet göstermelerine özendirilip teşvik edilecektir.
- (3) Çalışma, eğitim, yerleşme merkezlerinde gençliğe dinlenme ve eğlenme olanakları artırılacaktır.
- (4) Gençlere yaygın eğitim programları ile meslek sahibi olma olanakları yaratılacaktır.
- (5) Özellikle büyük yerleşim merkezlerinde gençlik merkezleri yaygınlaştırılacaktır.

ONUNCU BÖLÜM - SPOR

İlke ve Politikalar

- (1) Kitle sporu yanında bireysel sporun da yer verilerek yıldız sporcu yetiştirilecektir.
- (2) Beden Eğitimi ve Sporun ilkokullardan itibaren etkin bir şekilde uygulanmasına ve okul-klüp-federasyon işbirliğinin yeterli düzeye çıkarılarak sportif faaliyetlerin yaygınlaştırılması sağlanacaktır.
- (3) Çok amaçlı ucuz tesislerin yapımına ve tesislerin ülke üzerindeki dengeli dağılımına özen gösterilecektir.

ONBİRİNCİ BÖLÜM - SAĞLIK

A. Hedefler

(1) Temel Sağlık Hizmetleri

- (a) Kentel ve kırsal sağlık merkezlerinde, ana-çocuk sağlığı hizmetleri, bulaşıcı hastalıklarla savaş, aile planlaması, çevre sağlığı, günlük hasta bakım ve tedavisi, yöresel, endemik ve sosyal hastalıklarla savaş ile zorunlu ilaçların dağıtım hizmetlerinin verilebilmesi amacıyla gerekli önlemler alınarak sağlık merkezlerinde görevli doktorların yönetiminde bir ekip tarafından yürütülecek ilk basamak hekimliği hizmetleri bir program çerçevesinde tüm kırsal kesime ulaştırılacaktır.
- (b) Sağlık merkezlerinin sayısı 11'den 16'ya yükseltilecektir.
- (c) Pratisyen hekimlik sayısı her 3500 kişiye bir pratisyen hekim düşecek şekilde, diş hekimlerinin ise her 5000 kişiye 1 diş hekimi düşecek şekilde sayıları artırılacaktır.
- (d) Sağlık hemşiresi sayısı da 5000 kişiye bir sağlık hemşiresi düşecek şekilde artırılacaktır.

- (e) Tarımsal ilaçların insan, hayvan ve çevre sa zarar vermeyecek şekilde kontrol altında kul ması için gerekli önlemler alınacak ve ilgil bakanlıkla işbirliği yapılacaktır.
- (f) Okullara devam eden çocuklara tüm sağlık hiz lerinin verilmesine çaba gösterilecektir.
- (g) Sağlık konusunda tüm halkımızın bilinçlendir melerini sağlayacak çalışmalar yapılacaktır.
- (h) Sakat ve Özürlülerin bakımları ile tıbbi ve mesleki rehabilitasyonları gerçekleştirilecek
- (j) İlaçların dışalım, üretimi, satım ve kalit kontrollerinin yapımı sıkı bir denetim altın bulundurulacaktır.
- (k) İlgili Bakanlıklarla müştereken çalışmalar y larak, spor, işyeri hekimliği, sporcu sağlı ve eğitimlerine ilişkin hizmetler yaşama geçirilecektir.
- (l) Özel Tıp ve Kimya Laboratuvarlarının denetle mesi ve kontrol altına alınması uygulamaları devam edilecektir.

(2) Tedavi Edici Hekimlik Hizmetleri

- (a) Tedavi kurumları bina, personel, araç-gereç bakımından yeterli düzeye getirilecektir.
- (b) Hastane binalarının tamirleri ile gerekli y ilave binalar yapılacaktır.
- (c) Gerekli servislere ilave uzman hekimler yetiştirilecektir.
- (d) Her 5000 kişiye 1 eczacı ve 1000 kişiye 5 y düşecek şekilde eczacı ve hastanelerdeki ya sayısı artırılacaktır.
- (e) Özel Muayenehane, klinik ve hastaneler ile denetimler etkin bir şekilde yapılacaktır.

B. İlke ve Politikalar

- (1) Sağlık hizmetlerinin her yere etkin bir şekilde mesi için gerekli önlemler alınacaktır.
- (2) Temel Sağlık hizmetleri gerekli düzeye çıkarıla
- (3) Hizmetiçi eğitim programları etkin bir şekilde uygulanacaktır.
- (4) Kamu görevlisi hekimler ile diğer sağlık perser tam gün mesaisine uygun olarak çalışmalarını sağla
- (5) Ülkedeki tıbbi teknolojinin çağdaş bir düzeyde

ONİKİNCİ BÖLÜM-ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK

A. Hedefler:

- (1) Çalışanlar arasında, gerek çalışma ve yaşam koşulları, gerekse sosyal güvenlik menfaatleri açısından mevcut dengesizlikler giderilecektir;
- (2) Her türlü işsizliğin ortadan kaldırılması veya en düşük seviyelere çekilmesine çalışılacaktır;
- (3) Plan döneminde, toplam istihdamın %9.2 artması hedeflenmektedir. Yıllık istihdam artış hızının ise %1.8 olarak gerçekleştirileceği tahmin edilmektedir;
- (4) Esnaf ve sanatkarların örgütlenilip yasal bir statüye kavuşturulmalarına çalışılacaktır;
- (5) Yaşlılar için yeterli sayıda huzurevleri açılması sağlanacaktır;
- (6) Tek sosyal güvenlik sistemi doğrultusunda çalışan gruplar arasında eşitlik sağlanmasına çalışılacaktır;
- (7) Sakat ve suçluların topluma kazandırılarak, kendi kendilerine yeterli olmaları sağlanacaktır.

B. İlke ve Politikalar:

- (1) Çalışanların, enflasyondan olumsuz yönde etkilenmemesi için, maaş ve ücretler ile fiyat artışları arasındaki denge korunacaktır;
- (2) İş eğitimine ağırlık verilerek, verimliliğin artırılması temel ilke olarak benimsenecektir;
- (3) Maaş ve ücret farklılıkları giderilecek ve eşit işe eşit ücret prensibine sadık kalınacaktır;
- (4) Sosyal yardım ve hizmetlerin, sosyal ve ekonomik gelişme ile orantılı, toplumun yapısı ve olanaklarıyla uyumlu olarak artırılması esas alınacaktır;
- (5) İşçi sağlığı ve işyeri güvenliği hizmetleri geliştirilecektir;
- (6) Sosyal Sigorta fonlarının iyi değerlendirilmesi için gerekli mevzuat düzenlemeleri yapılacaktır;
- (7) Sosyal hizmetler, Devlet yanında halkın katkısı da sağlanarak bir bütünlük içinde yürütülecektir;
- (8) Çocuk yuvalarının ve yetiştirme yuvalarının niteliklerinin yükseltilmesi ve sayıca artırılması için gerekli çalışmalar yapılacaktır.

ONÜÇÜNCÜ BÖLÜM - İSKAN VE REHABİLİTASYON

A. Hedefler:

- (1) Her türlü önlem alınarak eşdeğer uygulamaları Anayasada belirtilen süre içinde tamamlanacaktır
- (2) Haksız mal tasarrufları saptanıp süratle çözüme kavuşturulacaktır;
- (3) Kamu yararı için gerekli kaynaklar kamunun kullanımına sunulacaktır.

B. İlke ve Politikalar

- (1) Eşdeğer uygulamaları yasal olarak saptanan norm ve esaslar çerçevesinde süratle yapılacaktır.
- (2) Eşdeğer uygulamaları yapılırken ekonomik açıdan en yararlı ve sosyal yapıya uygun şekilde İnsan-Toprak-Mal ilişkisinin kurulmasına çalışılacaktır.
- (3) Yapılan uygulamalar gözden geçirilip eğer varsa hatalı olanları düzeltilecektir.

ONDORDUNCU BÖLÜM - SOSYAL KONUT:

A. Hedefler:

- (1) Sosyal Konut Fonunun, konut inşaatı yanında diğer yasal görevlerini de yerine getirmesine çalışılacaktır.
- (2) Ülkedeki konut sayısı, hane halkı durumu ve eğilimleri konusunda gerekli çalışmalar yapılır sosyal konut gereksiniminin sağlıklı bir şekilde giderilmesine çalışılacaktır.
- (3) Plan döneminde toplam 1000 adet Sosyal Konut inşa edilecektir.
- (4) "Kendi konutunu kendi yap" politikası çerçevesinde vatandaşa gereken katkıları sağlanacak, sosyal konut uygulamaları kırsal kesimlere de yaygınlaştırılacaktır.

B. İlke ve Politikalar:

- (1) Sosyal Konut Yasası içinde sosyal konut üretimine devam edilecek ve bu alanda faaliyet gösterecek kurum ve kuruluşlar desteklenecektir.
- (2) Hak sahibi her vatandaşın sosyal konut sahibi olması için gereken çalışmalar yapılacaktır.
- (3) Devletin inşa ettireceği sosyal konutlarda azami tasarrufun sağlanması için ilgili kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyon sağlanacaktır.
- (4) Konut alanlarının seçiminde maliyet yükseltici unsurların ortadan kaldırılmasına özen gösterilecektir.

ONBEŞİNCİ BÖLÜM - FİZİKİ PLAN VE ÇEVRE

A. Hedefler:

- (1) İmar yasa tasarısı yasallaştırılacaktır.
- (2) Lefkoşa, G. Mağusa ve Girne'nin imar planları tamamlanarak Lefke ve Güzelyurt imar planlarının hazırlanmasına başlanacaktır.
- (3) İlgili yasaların titizlikle uygulanması ve yeni yasalar çıkarılması yoluna gidilerek çevremiz en iyi şekilde korunacaktır.
- (4) Yapılacak çevre planları, kırsal alanların gelişmesini, tüm yerleşim birimleri ile üretici sektörlerin gelişmelerini ve sektörler için gerekli kaynakların tesbit ve kullanımını içerecek nitelikte olacaktır.

B. İlke ve Politikalar:

- (1) İmar kontrol çalışmaları ile çevre standartları yükseltilecek ve planlı bir gelişmenin sağlanmasına çalışılacaktır. Bu çalışmalarda Merkezi Yönetim ile Yerel Yönetim arasındaki yetki dağılımı, yasal bir çerçeveye oturtularak açıkça belirlenecektir.
- (2) Çevresel uyum ve çevre sağlığına özen gösterilecek, yerleşim düzeninin, tarihi ve doğal zenginlikleri bozucu değil, değerlendirici yönde olmasına dikkat edilecektir.
- (3) Sektördeki gelişmelerin fiziki plan hedefleri ile uyum içinde olmasına ve doğal kaynakların en verimli bir şekilde kullanılmasına, özellikle tarım alanlarının korunmasına ve yerleşme alanlarının yoğun tutulmasına özen gösterilecektir.

ONALTINCI BÖLÜM - KOOPERATİFCİLİKA. Hedefler:

- (1) Kooperatif Şirketler Yasası gözden geçirilerek günün koşullarına göre uydurulacaktır.
- (2) Kooperatiflerin üretken alanlara yatırımlar yap ve işletmeler kurması özendirilerek üretim ve pazarlama sorunları giderilecektir.
- (3) Amaçları aynı kooperatiflerin birlikler şeklinde örgütlenmeleri özendirilecektir.
- (4) Tarımsal ürünler ile diğer tüketim maddelerinin pazarlanmasında kooperatif kuruluşlarından bir denge unsuru olarak yararlanılacaktır.

B. İlke ve Politikalar:

- (1) Kooperatificilik ekonomik ve sosyal bir faaliyet alanı olarak kabul edilecek, üretim, tüketim ve pazarlamada etkin bir rol oynayacaktır.
- (2) Kooperatiflerin oluşumunda özgür girişimler ve seçimler esas olacak, kooperatiflerin saptanan amaçlar doğrultusunda faaliyet göstermelerini sağlamak ve özel çıkar aracı biçimine dönüşmesini engellemek için denetim unsuruna önem verilecektir.
- (3) Kooperatif kuruluşlarının birbirini engelleyici değil tamamlayıcı ve destekleyici roller oynaması sağlanacaktır.

ONYEDİNCİ BÖLÜM - İDARİ ORGANİZASYON

İlke ve Politikalar

- (1) Tüm kuruluş yasalarının yürürlüğe girmesi için çalışmalar hızlandırılarak kamu görevlileri arasında dengeli dağılım ve etkin çalışma düzeni sağlanacaktır.
- (2) Hizmet içi eğitim etkin bir araç olarak kullanılacaktır.
- (3) Ast-Ust ilişkileri istenilen düzeye çıkarılacaktır.
- (4) Denetim mekanizmasına işlerlik kazandırılacak ve uygulamalar denetlenecektir.
- (5) Disiplin konusu yeniden ele alınacak ve çalışan personelin ödüllendirilmesi yoluyla kamu hizmetinde verimlilik teşvik edilecektir.
- (6) Duplikasyon ve çelişkiler giderilecektir.
- (7) Kamu görevlilerine uygulanan baremler yeniden düzenlenecek, otomatik borem yükselmelerinin üst-ast ilişkilerini bozması önleneyecektir.

Komite

Sayın Ergün Vehbi ile Sayın

Salih Uzer İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planının uygulanmasına ilişkin Karar Tasarısının tümüne olumsuz oy kullanmış ve karşıt görüşlerini, aşağıdaki karşıt oy yazıları ile belirtmişlerdir.

Cumhuriyetçi Türk Partisi aşağıdaki genel eleştirileri çerçevesinde bu planın da geçmiş plan ve programlar gibi başarısız olacağı görüşünü vurgular:

1. Hükümet ciddi olarak, plânlı ve programlı kalkınma ile inanmamakta, bu Taslağı da yasal zorunluluğu yerine getirmek amacı ile süratle Meclis'ten geçirmeye çalışmaktadır.
2. Hükümetin benimsediği özel sektör anlayışı plan dışı ~~buğdaşmaktadır~~. Devletin ekonomik yaşamdan çekilme savunan bir zihniyetin, özel kesime 'tavsiye' boyutu bile müdahale niyeti yoktur.
3. Plan, kamu kesimi için emredicidir. Oysa Hükümet KİT'i gözden çıkarmış bulunmaktadır. Bu düşünce hem planda, hem de 1938 Yılı Bütçe Taslağında sınırlanmıştır. Kalkınma geçmiş uygulamalar Hükümetin yıllık programlara karşı yıl ortasında, hatta yılda birkaç kez çeşitli konular görüş değiştirdiğini göstermiştir.
4. Hükümet, ülkede yeterince istatistiki bilgi toplanamamasını gidererek tedbirler alacak yerde, sık sık mevcut istatistik verilerine müdahale etmektedir. Bu koşullarda ise sağlıklı bir plan yapıldığını söylemek olası değildir.
5. Nitekim geçmiş plan uygulaması ile geçiş yılı program hedeflerine ulaşamamış, çoğu sektörlerde gelişme yerine gerileme olmuştur.
 - Tarım gerilemiştir.
 - Hayvancılık gerilemiş, sığır, koyun, keçi popülasyonu azalmıştır.
 - Süt üretimi, et tüketimi gerilemiştir.
 - Turizmde, ulaşımında hiçbir gelişme olmamıştır.
 - Sanayide sürekli devlet kesesinden beslenen konfeksiyon imalatı hariç her sahada gerileme olmuştur.
 - Kişi başına ulusal gelir düşmüştür.
 - Üretici ve kalıcı istihdam yaratıcı sektörlerdeki gelişmelere karşın, tüm az gelişmiş ülkelerin tipik göstergesi olan inşaat sektöründe büyük gelişme olmuştur. Bu toplumun üretimden koptuğunu, tasarruflarını ölü ya da yarım olan ev, apartman, arsa edinme yönünde kullandığını belirlemektedir. Buna rağmen ülkede konut açığı yinede azalmayıp büyümektedir. Bu plan taslağı da sorunu çözüm getirmemektedir.
6. Plan Taslağı, önümüzdeki Beş yılda devletin sosyal konut sahasından da çekileceğini açıkça belirlemektedir. Beş yılda yalnızca 1000 adet sosyal konut yapımı önerilmiştir.

aktarmak, halka ucuz, kaliteli, ülke ve çevre koşullarına uygun konut sağlamak, sosyal konutu köylere, kırsal alanlara da yaymak ancak, bu sahayı kesin olarak devlet denetimine almakla mümkündür.

7. Hükümet, planlara önem vermediği için, veriyi toplayacak, değerlendirecek, seçenekleri sıralayacak, gerçekçi hedefleri belirleyecek ve planı yapacak olan; sonra uygulamaları izleyip değerlendirecek, gerekli düzeltmeleri gerçekleştirecek olan DPO'ye de gereken düzeyde önem vermemektedir. Hükümet, çoğu ekonomik kararlarını DPO'ye danışmadan devlet dışından Nibaret Odası etiketli kişilerden oluşan komisyon tavsiyeleri ile almakta ve uygulamaktadır.

8. Plan ve programlara sürekli siyasal müdahaleler olmakta, seçenek ve hedefler konusunda son kararlar, özellikle yatırımlarda, Hükümet ve DPO dışında TC Yardım Heyeti veya Koordinasyon Kurulu Başkanları tarafından verilmektedir. Bu ise ülke koşullarından uzaklaşılacağı cihetle hatalara neden olmaktadır.

9. Hükümet, halen ülke nüfusunu bile planlayamamakta, kaçak işçi sayısının her geçen gün daha büyük boyutta artmasını önleyememektedir. Bu olgu ise kalkınma ve istihdam olumsuz yönde etkilemektedir. Bu durumda ülke geleceğini planlamaktan söz etmek bile olası değildir.

10. İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planının birçok seçenek ve hedefleri, "Yıkım Paketi" ile bağlanmış, Hükümet istem ve uygulamaları ile de gelişmektedir.

11. Geçmiş başarısızlıklardan sonuç çıkararak, yeni ekonomik uygulamalar getirilmemektedir. Bugünkü pahalılık, enflasyon, işsizlik ortamının sorumlusu olması lazım gelen geçmiş politikalar Plan Taslağının çoğu bölümlerine de açıkça yansımış bulunuyor.

12. Plan Taslağı yıllık bütçelere yansıyacak sağlıklı finansman kaynakları gösterememektedir. Öngörülen vergi politikaları sonucu gelir dağılımındaki bozulma artarak devam edecek, ülke kaynaklarının beş-on tekel elinde toplanması sürecektir, emekçi kesimler daha da fakarlaşacaktır.

Bunlar ve Genel Kurul aşamasında daha geniş boyutta açıklayacağımız gerekçelerle CTP, İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planının da daha şimdiden başarısız kalmaya mahkum olduğunu ve Taslağına ret oyu vereceğini vurgular."

Komite üyelerinden Sayın Erdal Süreç ile Sayın Hüseyi Angolemlî İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planının onaylanmasının ilişkin Karar Tasarısının tümüne olumsuz oy kullanmış ve karşıt görüşlerini aşağıdaki karşı oy yazıları ile belirtm

" İkinci Beş Yıllık Plan tasarısında, ülkemizin yapısı gözönüne alınarak, kaynakların en iyi şekilde değerlendirilmesi suretiyle, ekonomik ve sosyal kalkınmayı sağlamak amaçlanm aksine liberal ekonomik sistemi esas alan "Yıkım Paketi"nd öngörülen ana hedeflerin gerçekleştirilmesi hedeflenmiştir

Hükümetin, Tarım ve Sanayi gibi üretim sektörlerini eden politikasını bu planlı dönemde de sürdüreceği anlaşıl dır. Oysa üretici sektörler olan bu sektörlerin ihmali değ daha teşvik edilmesi gerekmektedir.

Ülkemizin en önemli sorunlarından olan enflasyon ve pahalılık konusunda ise planda herhangi olumlu bir yaklaşım görülmemektedir. Plan, önemli teknik eksikliklerle de hazı lanmıştır. Böyle bir planın ciddi olarak ele alınıp incele olanaksız olmaktadır. UBP-YDP Hükümetinin ülke koşullarını uymayan ve önemli teknik hatalar içeren göstermelik İkinci Beş Yıllık Planın kabul edilmesine olanak yoktur. Bu neden ve ayrıntı görüşlerimizi Genel Kurul aşamasında açıklamak kaydıyla tasarıya TKP olarak olumsuz oy vereceğiz".

Komitemiz, İkinci Beş Yıllık (1988-1992) Kalkınma Planının onaylanmasına ilişkin Karar Tasarısının Rapor ışığında değerlendirilerek kabulünü oyçokluğuyla Genel Kurula salık verir.

Ahmet Akar
(Başkan)

Erdal Süreç
(Başkan Vekili)

Mustafa Hacıahmetoğlu
(Üye)

Hüseyin Angolemlı
(Üye)

Erbay Kanatlı
(Üye)

Vehbi Z. Serter
(Üye)

Salih Usar
(Üye)

Tokay Varış
(Üye)

Ergün Vehbi
(Üye)

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Erdal Süreç.

Sayın milletvekilleri; Rapor ve Plânın bütünü üzeri
söz almak isteyen var mıdır? Buyurun Sayın Ozker Ozgür.

İÇİŞLERİ, KOY İŞLERİ VE DOĞAL KAYNAKLAR BAKANI
TAŞKENT ATASAYAN (Yerinden) - Sayın Başbakan var efendim.

BAŞKAN - Sayın Başbakan buyurun. Özür dilerim.

BAŞBAKAN Dr. DERViŞ EROGLU - Sayın Başkan, sayın
milletvekilleri; Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin ekonomi
sosyal ve kültürel bakımdan kalkındırılmasını amaçlayan
İkinci Beş Yıllık Kalkınma Plânı çok çeşitli kademelerden
geçerek nihai şeklini almış ve görüşlerinize sunulmuş
bulunmaktadır.

İkinci Beş Yıllık Kalkınma Plânı'nın temel amacı,
istikrar içinde kalkınmanın sağlanmasıdır. Bu meyanda ülke
hızlı büyüyen bir ekonomik potansiyelin yaratılması, halkı
yaşam düzeyini yükseltilmesi, milli gelirin sosyal adalet
ilkelerine uygun bir şekilde dağılımının sağlanması, atıl
üretim faktörlerinin değerlendirilmesi, ödemeler dengesini
sağlam temellere oturtulması ve insan gücünden en iyi bir
şekilde yararlanılması gibi hususlar İkinci Beş Yıllık Kal
Plânı'nda yer alan diğer önemli amaçlar arasında bulunmakt

Bu amaçlara ulaşabilmek için İkinci Beş Yıllık Kalk
Plânı döneminde seri, etkin ve sağlıklı önlemlerin alınması
arzu edilen gelişmenin bir gereği olarak görülmektedir. Bu
itibarla konunun arzettiği önem doğrultusunda hareket edil
İkinci Beş Yıllık Kalkınma Plânı döneminde Gayri Safi Yurt
Hasılda %7,1'lik bir büyüme hedef alınmış ve hedeflenen b
büyümenin gerçekleştirilmesi için de 1988-1992 döneminde l
fiyatlarıyla 333,017,400,000 ₺ tutarında sabit sermaye yat
mına gereksinme duyulacaktır. Yapılan değerlendirmelere gö
333,017,400,000 ₺'si tutarındaki sabit sermaye yatırımını

%10'u tarım sektöründe, %22.7'si sanayi sektöründe ve %67.3'ü de hizmet sektörlerinde öngörülen hedeflerin gerçekleştirilmesinde kullanılacaktır.

İkinci Beş Yıllık Kalkınma Plânı'nda öngörülen bu yatırımların gerçekleşmesi halinde Gayri Safi Milli Hasılanın İkinci Beş Yıllık Kalkınma Plânı'nın birinci dilimi olan 1988 yılında 1987 fiyatlarıyla 297,442,200,000 ₺'sine ve Plân dönemi sonunda yine 1987 fiyatlarıyla 390,232,100,000 ₺'sine ulaşması hedef alınmıştır.

Gayri Safi Milli Hasılda meydana gelecek olan böyle bir büyüme ile 110,952,600,000 ₺'si tutarında katma değer yaratılacaktır ve bunun sonucu olarak kişi başına düşen gelirden de bir önceki yıllara göre artışlar meydana gelecektir. Nitekim 1987 baz yılında 1,684,000 ₺'si olarak gerçekleşmesi beklenen kişi başına gelirin 1988 yılında 1987 piyasa fiyatlarıyla, 1,778,365 ₺'sine ve Plân dönemi sonu olan 1992 yılında da yine 1987 piyasa fiyatlarıyla 2,215,000 ₺'sine ulaşması hedeflenmiştir.

Kalkınmanın temel unsurunu teşkil eden sabit sermaye yatırımlarının gerçekleştirilebilmesi için, İkinci Beş Yıllık Kalkınma Plânı döneminde kıt kaynaklarımızın en iyi bir şekilde değerlendirilmesinin zorunlu olduğu, dolayısıyla kıt kaynakların yatırımlara yönlendirilmesine ve neticede üretimin, istihdamın ve verimliliğin artırılmasına, atıl kapasitenin değerlendirilmesine ve çalışan kişi başına yaratılacak katma değerlerin artırılmasına olanak sağlayacak önlemlerin alınmasına özen gösterilecektir.

Yukarıdaki hususların yanısıra, İkinci Beş Yıllık Kalkınma Plânı döneminde, dengeli bir tüketim politikasının uygulanmasına, enflasyonun aşağıya çekilmesine, fiyat istikrarı ile fiyat ücret dengesinin kurulmasına, kamu kurum ve kuruluşlarından azami istifadenin sağlanmasına, dünya ülkeleri ile ekonomik, sosyal ve kültürel ilişkilerin geliştirilmesine, sağlık, eğitim ve sosyal güvenlik hizmetlerinin iyileştirilmesine, Anavatanımızla her alanda sürdürülmekte olan uyum ve işbirliğine devam edilmesine, azami titizlik gösterilecektir.

İkinci Beş Yıllık Kalkınma Plânı döneminde kamu gelirlerinde önemli artışlar hedeflenmiştir. Nitekim 1987 yılında 52,875,900,000 ₺'sına ulaşması beklenen yerel gelirlerin 1992 yılında, 1987 fiyatlarıyla 61,715,700,000 ₺'sına ve Plân döneminin son yılı olan 1992 yılında yine 1987 fiyatlarıyla 93,082,100,000 ₺'sına ulaşması öngörülmektedir.

1988 yılında toplam yerel gelirlerin %78.8'ini vergi %16.3'ünü vergi dışı gelirler ve %4.9'unu ise KİT'lerin net kâr ve amortismanlarını içeren faktör gelirleri ile fon gelirleri oluşturacaktır.

Ayrıca 1987 yılında toplam yerel gelirlerin %28.5'ini teşkil eden dış yardım ve borçlanmaların 1988 yılı programı %27.7'ye düşmesi hedeflenmiştir.

Arzu edilen gelişmenin sağlanabilmesi için tüketiminde makul bir çerçeve içerisinde seyretmesi gerekmektedir. Bu duruma göre İkinci Beş Yıllık Kalkınma Plânı döneminde kamu tüketim artış hızının %5.4 ve özel tüketim artış hızının %7.4, netice itibarıyla toplam yıllık ortalama tüketim artış hızının %6.9 seviyesinde seyretmesi uygun görülmüştür.

İkinci Beş Yıllık Kalkınma Plânı döneminde kamu gelirlerinin yılda ortalama %5.4 oranında artması ve 1987'deki 107,119,200,000 ₺'si düzeyindeki kamu gelirlerinin 1992 yılında 139,403,900,000 ₺'sine ulaşması beklenmektedir.

Kamu cari giderlerinin toplam harcamalarda aynı hızla yani %5.4 oranında artması öngörülmürken, yatırım giderlerinin yılda ortalama %8.2 oranında artması ve transfer harcamalarının artış hızının da %1.8 oranında seyretmesi hedeflenmiştir.

İkinci Beş Yıllık Kalkınma Plânı döneminde, özel tüketim harcamalarının yılda ortalama %7.4 oranında ve özel yatırım harcamalarının da %8.3 oranında artması öngörülmüştür.

Ozel kesimin kamu kesimine ayıracağı ikrazın ise beş yıllık dönemde 36,363,500,000 ₺'sından 22,366,000,000 ₺'sine düşmesi plânlanmıştır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ileriye dönük çalışmaların sağlıklı bir şekilde yönlendirilebilmesi için geçmişteki plânlı çalışmaların başarı derecesinin bilinmesi ve geçmişteki deneyimlerden büyük ölçüde yararlanılmasıyla mümkün olabileceği gerçeği gözönünde tutularak, plân ve programların uygulamalarında karşılaşılan sorunların ve bu sorunlarla ilgili çözüm yöntemleri ile önerilerinin bilinmesinde yarar görülmektedir.

Bu görüş açısından hareketle, plânlı kalkınma çalışmalarına başladığımız 1977 yılından 1986 yılına kadar geçen döneme bir göz atacak olursak, bu dönemde istisnasız bütün sektörlerde önemli gelişmeler olduğu, örneğin; 1977 yılında 58,370 ton olan tahıl üretiminin 1986 yılında %30.4 oranında bir artışla 76,135 tona, narenciye üretiminin 116,549 tondan %55.3'lük bir artışla 181,012 tona, patates üretiminin 13,026 tondan %70.4'lük bir artışla 22,192 tona, harup ürününün 5,085 tondan %141.6'lık bir artışla 12,287 tona yükseldiğini memnuniyetle belirtmek isterim. Bu meyanda süt üretiminin 22,341 tondan %44.8 oranındaki bir artışla 32,354 tona, sığır eti üretiminin 606 tondan %93.7'lik bir artışla 6,439 tona ve koyun etki üretiminin ise 1613 tondan %36.5'lik bir artışla 2201 tona yükseldiği kivançla

gözlemlenmektedir. Bu şekilde artış gören ürün sayısının çok kabarık olduğunu, fakat burada bu konuda vaktinizi almak istemediğimi belirtmek isterim.

ERDAL SUREÇ (Lefkoşa) (Yerinden) - 1982'den öncekileri de biz söyleyeceğiz.

Dr. DERVİŞ EROĞLU (Devamla) - Evet, memnuniyetle cevap vereceğiz. Plânlı kalkınma çalışmalarına başladığımız 1977 yılından 1986 yılı sonuna kadar...

Tabii Sayın Erdal Süreç herhalde başlangıçta verdiğimiz tarihleri dikkatle izlememiştir. 1982'den sonrakinin de hesabını veriyoruz.

Plânlı kalkınma çalışmalarına başladığımız 1977 yılından 1986 yılı sonuna kadar geçen dönemde tüm sektörlerin katma değerlerinde büyük oranlarda artışlar olmuş ve 1977 yılında 3,810,500,000 ₺'si olan Gayri Safi Milli Hase 1986 yılında %39.7 oranında bir artışla 1977 sabit fiyatlarıyla 5,324,100,000 ₺'sine ve cari fiyatlarla 195,142,700,000 ₺'sine ulaşmıştır.

Bu dönemde kalkınmayı sağlayan sabit sermaye yatırımlarında da önemli derecede artışlar meydana gelmiştir. Nitekim 1977 yılında 524,600,000 L'sı olan sabit sermaye yatırımları miktarında yıldan yıla artışlar meydana gelerek 1986 yılında sabit sermaye yatırım miktarı %105.1'lik bir artışla 1977 sabit fiyatlarıyla 1,075,900,000 L'sına ve cari fiyatlarla 39,435,400,000 L'sına ulaşmıştır. Bu dönemde gerçekleştirilen toplam sabit sermaye yatırımları 1977 sabit fiyatlarıyla 7,047,900,000 L'sı ve cari fiyatlarla 94,867,900,000 L'sına baliğ olmuştur.

Yerel gelirlere gelince, yerel gelirlerde de büyük artışlar meydana gelmiştir. Nitekim 1975 yılında bütçe giderlerimizin sadece %19.6'sı yerel gelirlerden sağlanırken bu oran yıldan yıla artarak 1986 yılında %47.2'ye ulaşmıştır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ülkemizde uygulanmış bulunan etkin parasal politikalar sonucu banka mevduatlarında da reel olarak yüksek oranda artışlar meydana gelmiştir. 1985 yılında başlayan mevduat faiz oranlarının yükseltilmesiyle banka mevduatlarında hem miktar olarak ve hem de yapısal açıdan olumlu gelişmeler meydana gelmiştir. Şöyle ki; 1984 yılında vadeli mevduatların toplam mevduatlar içerisindeki payı %45.9 iken bu oran 1985 yılında %58.7'ye yükselmiştir. Mevduat toplamı 1983 yılında 16,769,900,000 L'sı iken bu miktar 1986 yılı sonunda 44,296,600,000 L'sına ulaşmıştır. Ocak-Temmuz 1986 döneminde mevduatlarda %20.1 oranında bir artış meydana gelerek Temmuz 1986'da toplam mevduatlar 33,235,500,000 L'sına yükselmiştir. Ocak-Temmuz 1987 döneminde ise mevduatlarda daha büyük artışlar meydana gelmiş ve Temmuz 1987 tarihinde toplam mevduatlar %58.5 oranında bir artışla 70,196,200,000 L'sına ulaşmıştır. Bu dönemde hayat pahalılığındaki artış oranının %19.3 olduğu dikkate alınırsa toplam mevduatlarda reel olarak belirgin artışlar meydana geldiği açıkça görülmektedir. Ayrıca Temmuz 1986 ile Temmuz 1987 döneminde toplam mevduatlarda %111.2 oranında bir artış meydana gelmesine rağmen hayat pahalılığındaki artış oranının sadece %34.1 oranında olması toplam mevduatlardaki reel artışın diğer bir göstergesi olarak kabul edilmektedir.

Banka plasmanları da yılda ortalama %34.8 oranında artarak 1983 yılında 12,538,700,000 L'si olan banka plasmanları 1986 yılında 30,694,400,000 L'sine ulaşmış ve banka plasmanlarında en yüksek yıllık ortalama artışın imalat sanayii, yurtiçi, ve yurt dışı ticaret ile turizm ve tarım sektörleri yer aldığı görülmektedir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı ile plânlı dönemdeki ekonomik gelişmeler hakkında bilgilerinizi sunmaya çalıştığım birtakım makro büyüklüklerden ülke ekonomisinin sürekli olarak bir büyüme ve gelişme süreci içerisinde bulunduğu açıkça görülmekte ve ülkemizde hüküm süren şiddetli enflasyon ve bunların yarınladıkları politik baskı ve ekonomik ambargolara rağmen gerçekleştirilmiş bulunan yılda ortalama %3.8 oranındaki ekonomik büyüme toplumumuzun bir başarısı olarak kabul edilmelidir.

Bu durum ışığında daha önceden bilgi ve görüşlerini sunmuş bulunan İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı ile ilgili görüşlerinize intizar olunur, beni dinlemek zahmetinde bulunduğunuz için hepinize teşekkür eder, eleştirilerinizi memnuniyetle karşılayacağımızı, aydınlatıcı bilgileri konuşmalısınız sonra ilgili bakanın vereceğini arzeder, saygılar sunarım.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Başbakan. Buyurun Sayın Ozker Ozgur.

OZKER OZGUR (Lefkoşa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Anayasa yatırımların toplum yararının gerektirdiği öncelikli alanlarda kullanılmasını, ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmayı gerçekleştirerek bu amaçla ulusal tasarrufu artıran plânlı kalkınmayı öngörmüştür. Anayasanın öngördüğü bu kalkınma yöntemini yaşama geçirmenin tek yolu plândan etkilenecek tüm sınıf ve katmanları plânın yapılmasında söz sahibi kılmaktır. Ülkenin ekonomisini, sosyal ve kültürel kalkınmasını etkileyecek bir oluşum veya düzenlemede etkilenecek sınıflar ve katmanların, en demokratik biçimde devrede olmaları kaçınılmazdır. Oysa bizim tanık olduğumuz kadarıyla İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı plândan etkilenecek emekçi sınıf ve katmanları habersiz, kapalı kapılar arkasında yalnız sermaye sınıfını

temsilcilerinin görüşleri alınarak yapılmıştır. Anayasanın ve ilgili yasaların öngördüğü aşamalardan gereği gibi geçirilmemiş, plânın halka mal edilmesi yönünde hiçbir çaba harcanmamıştır.

Değerli milletvekilleri; tanık olduğumuz kadarıyla

Koalisyon Hükümetinde plânlı kalkınmaya karşı büyük bir isteksizlik vardır. Anayasal zorluk olduğu için İkinci Beş Yıllık Kalkınma Plânı Meclise sunulmuştur. Sunulmuştur ama yasak savar gibi sunulmuş, sunulmasa daha iyi olurdu anlayışıyla yola çıkılmıştır. Birinci Beş Yıllık Kalkınma Plânı 1982'de sona erdiği halde, ikincisinin 1987'de Meclise getirilmesi, egemen sermaye sınıfının ve siyasal sözcülerinin plânlı kalkınmaya karşı isteksizliklerini vurgular. Sermaye sınıfının ve siyasal sözcülerinin plânlı kalkınmaya duydukları allerji nereden kaynaklanmaktadır? Bu soruya yanıt ararken Türkiye'de 24 Ocak 1980'den beridir uygulanan ve Ekonomik İşbirliği Protokolleriyle bize de taşınmış bulunan modele değinmek zorundayız. Plânın 111'inci sayfasında sanayi sektörü ilke ve politikaları başlığı altında imalat sanayinin dış alımı ikame edici, mal üreten ve dış satıma yönelik bir yapıya kavuşturulacağı belirtilmektedir. Çizilen bu çerçeve kendi içinde çelişen bir politika yansıtmaktadır. Dış alımı ikame etmekten söz edilirken dış satıma yönelik bir yapının nasıl oluşturulacağı yanıtız kalmaktadır. Tarihsel süreç içinde ithal ikamesi politikası Türkiye'de gereği gibi uygulanmadığı ve beklenen sonuçları vermediği için dış açılma adı altında IMF reçetesi gündeme gelmiştir.

Dışa açılma veya plânda sözü edilen dış satıma yönelik yapı, ithal ikamesi politikasına bir seçenek olarak düşünülmüştür. Bunun içindir ki Hükümet İkinci Beş Yıllık Kalkınma Plânında ithal ikamesiyle dışa açılma politikasını birlikte sunarken ya kurnazlık yaptığını sanmaktadır, ya da ne yaptığının farkında değildir. 5 Aralık 1986 tarihli Ekonomik İşbirliği Protokolüyle kendi kendini 24 Ocak 1980 kararlarına bağlayan Hükümet, ithal ikamesiyle dışa açılma politikaları arasındaki farkı bile bilmiyorsa, İkinci Beş Yıllık Kalkınma Plânını boşuna tartışıyoruz. Türkiye'de 24 Ocak 1980 kararlarına kadar ithal ikamesi politikasının amacı dışardan satın alınan malları içerde yapmak ve döviz tasarrufu sağlamaktı. Bu model ulusal sanayiye de öngörüyordu. Ne yazık ki çarptırıldı. Devlet eliyle kişi zengin etmek politikasına dönüştürüldü. Gerçekten ulusal sanayiye yönelineceğine ithal ikamesi politikası yabancı tekellere bağlı yerli para babalarının çabasıyla iç pazar tüketim ekonomisine dönüştürüldü. Devlet bir yandan yerli iş adamına hazineden destek sağlarken, beri yanda da dışa kapalı bir pazar sağlıyordu. Ekonomide temel ulusal endüstri ikinci plâna itildi, yerli iş adamı yabancılardan sağladığı hammaddeyle mal üreterek iç pazarı sömürüyor, yabancılara kaynak aktarıyordu. Türkiye'nin kendi yağıyla kendi ciğeriyle kavurması, kendi ulusal ekonomisini oluşturması için düşünülen ithal ikamesi

çarpıtıldığı, gereği gibi uygulanmadığı için fırsatçılara ve yabancılara yaradı. Gelir dağılımı ve dolayısıyla sosyal dengeler bozuldu, bozuk düzende terör ile anarşi daha büyük kargaşa yaratma olanağını buldu, olayların ekonomik nedenleri üzerinde duranlara toz duman içinde kimse kulak asmadı. Dışa açılma, işte bu kargaşa içinde gene yabancıların dayatmasıyla, 24 Ocak kararları biçiminde Türkiye'ye ulaştırıldı, İthal ikamesine sözümler ona seçenek olarak sunulmuştur. Her iki model de sermaye sınıfının öncülüğünde kalkınmayı öngörür. İthal ikamesinde iç pazar sermayedarın sömürüsüne sunuluyor ve devlet eliyle burjuvazi yaratılmaya çalışılıyor, dışa açılmada ise dış pazar sermayedara açılıyor ve gene devlet eliyle zenginleşmesi sağlanıyor. İki modelde de devlet eliyle, yani halktan toplanan vergilerle aşırı zenginler yaratmak amaçlanmaktadır. Amaç aynıdır, fakat yaklaşım farklıdır. Birinde iç pazar, diğerinde dış pazar esas alınmaktadır. Bunun içindir ki İkinci Beş yıllık Kalkınma Plânının 111'inci sayfasındaki dışalım ikame edici ve dışsatımaya yönelik söz dizisi kendi içinde çelişiktir ve koalisyon ortaklarının uygulamayı kabul ettikleri modeli yeterince kavrayamadıklarını vurgular.

Değerli milletvekilleri; İkinci Beş Yıllık Kalkınma Plânında bu Plânla nereye varılmak istendiği temel amaçlar başlığı altında sıralanmıştır. Görüşmekte olduğumuz plân, sözü edilen amaçlara ulaşmada yeterli bir araç olabilecek midir? Plân istikrar içerisinde kalkınmayı, üretim faktörlerini harekete geçirmeyi, turizm tesislerini en iyi şekilde değerlendirmeyi, sanayiye tam kapasite çalıştırmayı, tarımda verimi artırmayı, toplumda gelir dengesizliklerini gidermeyi, işsizliği en az düzeye indirmeyi, eğitim, sağlık ve idari örgütlenme alanındaki sorunları çözmeyi amaçlamaktadır. İkinci Beş Yıllık Kalkınma Plânı bu amaçlara ulaşmada araç olacak ve belirlenen süre içinde ekonomi %7 oranında büyüyebilsin diye yabancı sermayeden yararlanma olanakları geliştirilecektir.

Değerli arkadaşlar; plânın gereğine inanmayan bir anlayışla ve Ekonomik İşbirliği Protokolünün öngördüğü model hiçbir yere varılamaz. Plân ya emredici, ya da yönlendirici olur. Oysa benimsenen model herhangi bir müdahaleyi kabul etmeyen bir modeldir. Böyle bir modelde ne emredici ne de yönlendirici plân uygulanabilir. Fazla ayrıntıya gitmeden benimsenen modelin işleyişini şöyle tanımlayabiliriz. Devle iş adamına malını dış pazarda satabilmesi için her türlü desteği sağlayacaktır. Bu destek teşvik tedbiri, vergi iad banka kredisi, vergi bağışıklığı ve ucuz işgücü biçiminde gerçekleşecektir. İthal ikamesi modelinde iç pazarda istem, yani talep yaratmak sözkonusu olduğu için ücretler belli o pompalanıyordu. Dışa açılma modelinde ise, dış pazarda baş larıyla yarışmak gerekmektedir. Bunun için de ücretlerin dü tutulması ve yabancı sermaye için Kıbrıs'ın Kuzeyinin çekic kılınması gerekmektedir. Model bu olunca plân kimi, hangi yatırımcıyı nasıl yönlendirecektir? Bunca söz kalabalığını arasında aslında söylenmek istenen şudur; bugüne kadar biz de Türkiye gibi ithal ikamesi politikasını uygulamaya çalış Ne var ki uzun sürede tüccar, özellikle dış alımcı tüccar, a bastı. İthal ikamesi modeliyle tüccarın çıkarları çelişti. Dışa açılma modeliyle karşılaşınca dört elle bu modele sarı Sarıldık ama bizim amacımız dış pazarda yarışacak bir endüs oluşturmak da değildir. Biz gene büyük oranda tüccarın çıkarı gözetiyoruz. İşgücü Protokolüyle yabancı sermayeye alabildi ucuz işgücü sağlıyoruz, bir sürü de teşvik önlemleri aldık, yabancı sermaye gelirse gelir, bizim asli görevimiz tüccara hizmet demektir. Onlara Anadolu pazarını sömürmede olanak kolaylık yaratmaktır. Sanayiyle uğraşacak vaktimiz yoktur Ulusal Birlik Partisi - Yeni Doğu Partisi Koalisyonununun as söylemeye çalıştığı ve yaptığı da budur. Hükümetin asıl poli budur ve yapılmakta olan da budur. Budur ki sanayicilerimiz feveran etmişlerdir. Budur ki özel ve kamu sektöründeki fab kaların kapılarına tek tek kilit vurulmaktadır. Dışa açılma lini de kendine adapte etmesini bilen ticaret burjuvazisi, yılından beridir Lefkoşa'da üretilen yerel makarnanın yerin Nuh'un Ankara Makarnasını egemen kılabilmiştir. Hükümeti t bir denetim altında tutan ticaret burjuvazisi ne model, ne plân tanımaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ithal ikamesi Türkiye'de çarpıtıldı. Bizde tüccarın çıkarları ağır bastı, yürütülmedi. İthal ikamesi gereği gibi uygulanırsa, plânlı kalkınma yöntemiyle ulusal ekonomik bir yapı geliştirilebilirdi. Plân o zaman işlevini yerine getirebilirdi. Kamu sektörü için emredici, özel sektör için de yönlendirici olur, ulusal ekonomik potansiyel harekete geçirilebilirdi. Üretimi, tüketimi, ulusal gelirin bölüşümünü plânlamak, sosyal sınıflar arasında gelir dağılımında bir denge kurmak o zaman mümkün olabilirdi. Şimdi dışa açılma adı altında biz resmen kendi kendimize kalkınmayacağımızı kabul ve ilan ediyoruz. Başkaları gelsin bizi kalkındırsın diyoruz. Kalkınmanın yerel, ulusal üretimden geçtiğine inananları da çokuluslu şirketlerle bütünleşmeye ve üretimden vazgeçmeye zorluyoruz. Ondan sonra dönüyoruz, dışalım ikame edici, fakat dışarıya yönelik gibi ne anlama geldiği belli olmayan anlatımlarla plân yapıyor, yasak savmaya çalışıyoruz.

Değerli milletvekilleri; Birinci Beş Yıllık Kalkınma Plânının sonuçlarına bakarak, İkinci Beş Yıllık Kalkınma Plânının sonuçlarını kestirmek zor değildir. Zor değildir, çünkü egemen sınıf, aynı sınıftır. Planlı kalkınmaya inançsızlık devam etmektedir. Üstelik ticaret burjuvazisi ülkede eskiye oranla daha da palazlanmış olduğu için yönlendirilmeyi hiç ama hiç kabul etmeyecektir. Birinci Beş Yıllık Kalkınma Plânı da ikincisi gibi %7 oranında büyüme hızını öngörüyordu. %7 büyüme yerine, sadece %2,5 oranında bir büyüme oldu. %7 hedeflendi, %2,5 oranında bir büyüme gerçekleşti. İlk Beş Yıllık Kalkınma Plânı dönemi sonunda üretici sektörlerde görülen %0,34 oranındaki yıllık ortalama gerileme, gerileme, dikkat çekicidir. Üretici sektörlerde Sayın Başbakanın anlattıklarının, verdiği rakamların tersine, üretici sektörlerde maalesef gerileme sözkonusudur. Üretici sektörlerde gerileme olurken, üretici olmayan sektörlerde %4,2 oranında büyüme olmuştur. Bu oranlar sağlıklı büyümenin göstergeleridir. Plânda üretici sektörlerin yurtiçi gelir içindeki payı %48.4 olarak hedeflenirken, bu oran %38.8 olarak gerçekleşmiş, üretici olmayan sektörlerin payı ise %51.6 olarak hedeflenirken, hedef aşılarak %61.2 oranında gerçekleşmiştir. Yani üretici olmayan sektörlerde bir aşırı hızlanma ve plânın hedeflerinin ötesine geçme sözkonusu, üretici sektörlerde

ise bir gerileme ve plânın hedeflerine varamama sözkonusu. Birinci Beş Yıllık Kalkınma Plânı hedeflerine ulaşılamamış plândır. Daha doğrusu hedeflerine ulaştırılmamış bir plândır. Beş yıllık dönem sonunda ne dış ticaret açığı azaldı, ne de yatırımlar gerçekleşti. Kamu kesimi kaynak yaratmadığı gibi tüketim harcamaları da artmış, enflasyon hızlanmıştır. Durum buyken İkinci Beş Yıllık Kalkınma Plânına umut bağlamak boşunadır. Para, faiz, kredi politikalarıyla sözüme serbest piyasa kuralları içinde plân düşüncesini yaşama geçirmeye olanak yoktur. Yurttaşın geleceği, piyasanın acımasız dışı arasına itilirken, Beş Yıllık Kalkınma Plânından söz edilirse de inandırıcı olunamaz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 1982'de so Birinci Beş Yıllık Kalkınma Plânının sonuçları İkinci Beş Plânın geleceğini belirlerken, 1983 ile 1986 yılları arasında uzunca geçiş dönemindeki verilere de göz atmakta yarar olur. İkinci Beş Yıllık Kalkınma Plânına hazırlık olsun diye ne programlarla neler hedeflendi, neler yapıldı? Program hedef sonuçları da İkinci Beş Yıllık Kalkınma Plânına ilişkin düşüncelerimizi doğrulayıcıdır. Maalesef doğrulayıcıdır. Örneğin 1983-1986 döneminde sabit sermaye yatırımlarının gerçekleşme oranı %86.8 olarak dikkatleri çekmekteydi. Ne var ki, kamu sektörünün payı hedefin çok gerisinde kalmıştır. Özel sektörün payı, hedefin çok ötesine geçmiştir. Ve işin ilginç yanı ki; yatırımların sektörel dağılımıyla ilgili program hedef kesinlikle ulaşılmamış. Spekülatif kazanç sağlayıcı alan özel sektöre yeğlenmiştir. Yani tercih edilmiştir. Konu bu alanlar içinde en büyük paya sahiptir. Çalışan nüfusu içinde çoğunu istihdam eden tarım sektöründe ise; yatırımla ortalama %16,7 oranında bir gerileme dikkati çekmektedir. Başbakan, tahılda bu kadar artış oldu, harupta şu bu fal dedi ama, tarım yatırımlarına gözattığımızda 1983 ile 1986 arasında %16.7 oranında bir gerileme sözkonusudur.

NACİ T. USAR (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Sayın Başkan, en kurak ve verimsiz yıl ile en verimli olgun yıl rakamını karşılaştırdı efendim.

BAŞBAKAN Dr. DERVİŞ EROĞLU (Yerinden) - Sen söylerim tercüme etsin.

NACİ T. USAR (Devamla) - Oyle be kardeşim biz de rakamların içindeyiz ya asından.

Dr. DERVİŞ EROĞLU (Devamla) - Sen başka gözle bak ben başka gözle bakarım.

ÖZKER ÖZGÜR (Devamla)_ şimdi işte bütün mesele yani ...

NACİ T. USAR (Devamla)_ Tabii sayın başbakan, farkımız orda zaten.

Dr. DERVİŞ EROĞLU (Devamla)_ Herkesin değer yargısı değişiktir.

ÖZKER ÖZGÜR (Devamla)_ sayın başbakanın olumsuz olumlu gösterme ustalığı var. Bizim o ustalığımız yok. Biz olumsuz olumsuz gösterebiliriz ancak.

Dr. DERVİŞ EROĞLU (Devamla)_ Öyle bir niyetimiz yok.

ÖZKER ÖZGÜR (Devamla)_ sayın başkan, değerli milletvekilleri; sabit fiyatlarla, katma değerleri itibarıyla turizm sektörüyle tarım sektöründe sırasıyla görülen %7.1 ve %4 oranındaki gerilemenin yanında inşaat sektörünün %16 oranında katma değer artışı göstermesi gene çarpıcıdır. Katma değer bakımından da tarım sektöründe %7.1'lik bir gerileme, turizm sektöründe de %4 oranında bir gerileme sözkonusudur. Katma değer bakımından.

Değerli milletvekilleri; biz kalkınma deyince ekonomiyi sağlam bir yapıya kavuşturacak sektörlerarası, dengeli katma değer artışını ve bu artışın sağlayacağı büyümenin dengeli bir gelir dağılımıyla, halkın yaşamına yansıtılması olarak anlarız. Kalkınma deyince bizim ÇTP olarak anladığımız budur. Programlarla idare edilen 1983-1986 döneminde resmi istatistikler gayri safi milli hasılda yılda ortalama %5 oranında bir artış göstermektedir. Ne var ki üretken sektör tarım sektörünün katma değerinde yılda %4 oranında gerileme göze çarpmaktadır. Turizm ülkede nerdeyse tüm umutların bağlandığı sektör olarak takdim ediliyor. Bu sektörde katma değer olarak yılda ortalama %7.1 oranında gerilemiştir.

Ölü yatırım alanı inşaat sektöründe %16 oranındaki katma değer artışı, sektörler arasında dengeli bir katma değer artışından sözedilemeyeceğini kanıtlamaktadır. Demek oluyor ki gayri safi milli hasılda büyüme vardır diyerek avunmaya olanak yoktur. Ekonomik yapıyı olumsuz yönde etkileyen bu sürecin ikinci beş yıllık kalkınma planı döneminde de devam edeceği anlaşılmaktadır. Dengeli katma değer artışı ve dengeli gelir dağılımına friedmancı yaklaşımlarla yönelmek olası değildir.

ÖMER DEMİR (Gazi mağusa)(yerinden)- sizce.

ÖZKER ÖZGÜR (Devamla)- Devlet ... efendim?...

ÖMER DEMİR (Devamla)- sizce yani.

ÖZKER ÖZGÜR (Devamla)- Bilimsel olarak bu kanıtlanmış birşey. Kuşkusuz yani bizce, tabii sizce değil, bizce ama, siz de muhalefetteyken bu söylediklerimize sempati duyuyordunuz, şimdi sizce diyörsünüz. Neyse, birşey değil.

NACI T. USAR (Gazi mağusa)(yerinden)- Ahval değişir, efkar değişir.

ÖZKER ÖZGÜR (Devamla)- Ahval değişir, efkar değişir.

BASBAKAN DR. DERVİS EROĞLU (yerinden)- yani bu lafı TKP'ye mi söylüyorsunuz?

EMİN UZUN (Lefkoşa)(yerinden)- Hacam, bak ben yerimdey

Dr. DERVİS EROĞLU (Devamla)- Ben söyleyeyim kızım, sen anla gelinim diyorsunuz.

ERDAL SÜREC (Lefkoşa)(yerinden)- TKP'nin zamanında plan mı vardı da bize söyleyecek?

Dr. DERVİŞ EROĞLU (Devamla)- yok, söylediği sözler hoşuma gitti.

ÖZKER ÖZGÜR (Devamla)- Devlet planlama örgütü istatistiklerine göre 1983-1986 döneminde birey başına düşen gayri safi milli hasılda da artış olmuştur. Ancak, bize sunulan plan tasarısında aynı dönem içinde gelir dağılımındaki gelişmeler üzerinde durulmamaktadır. Sadece, artıştan söz edilmekte, gelir dağılımındaki gelişmeler üzerinde durulmamaktadır. Ücret ve fiyatlardaki dengesizlikler ile enflasyon birleşince ortaya çok kötü bir gelir dağılımı tablosu çıkmaktadır maalesef. Demek oluyor ki, gayri safi milli hasılanın birey başına çoğalması, genelde yaşam düzeyinin yükseldiği anlamına gelmez. Kaldı ki, dolar bazında ele alındığında birey başına ortalama yıllık gelirin artmadığı, tersine azaldığı görülür. İkinci beş yıllık kalkınma planı 1983-1986 döneminin enflasyonist bir dönem olduğunu saklamaktadır. Ne var ki sözkonusu dönemde enflasyona karşı hiçbir ciddi önlem alınmamıştır. Özellikle çalışanlar açısından sözkonusu dönem yıpratıcı ve yıkıcı olmuştur. Enflasyona karşı korunmadıkları bir yana, kazanılmış hakları da geriletılmıştir. Örneğin, bu çok çarpıcı bir örnektir değerli milletvekilleri; sayın Başbakanın, sayın milletvekillerinin, hükümet mensuplarının dikkatine getiriyorum. Örneğin, 1986 yılı sonunda ayda 75,000 Türk Lirası olan asgari ücrete %48 oranında hayat pahalılığı ekleme kararı alınmış, ancak iş uygulamaya gelince, asgari ücret 111,000 Türk Lirası olacağına 90,000 lirada durmuştur. Asgari ücret 75,000 ₺, hayat pahalılığı %48, %48 eklenecek 75,000'e, 111,000 olacak, fakat 90,000'de durmuştur. Başka bir deyişle, asgari ücretin üzerinde çalışanlar için toplama, çıkarma, bölme, çarpma işlemleri doğru yapılmış, kamu görevlilerine ve saire, polislerle, öğretmenlerle, hepsine %48 hayat pahalılığı verilmiş, maaşlarına eklenmiş, bölme, çarpma işlemleri, toplama işlemleri doğru yapılmış, ancak sıra asgari ücretle çalışanlara gelince 75,000 + %48=90,000 olarak hesaplanarak aritmetikte yeni bir çığır açılmıştır.

ÖMER DEMİR (Gazi mağusa)(yerinden)- çağ açıyoruz hocam.

NACİ T. USAR (Gazi mağusa)(yerinden)- çağ atladılar onlar da.

ÖZKER ÖZGÜR (Devamla)- O kadar hızla atlıyoruz bu çağı ki başımız dönüyor. "çola" olarak anılan cost of living allowance sistemi hükümetin istatistiklere doğrudan müdahalesiyle anlamını yitirmiştir. Benzin ve mazot zammını henüz yapılmadığı Türkiye'de tüketici indeksleri ekim 1987 %42,8 oranında artış gösterirken, kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde hayat pahalılığı %34.1 olarak halka yutturulmaya çalışılmaktadır. Sterlinin 1987 yılında ekim ayı sonundaki kur değeri yılbaşına göre %46.9 oranında artış gösterirken, kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde hayat pahalılığının %48'in altında olmasına olanak yoktur sayın milletvekilleri.

BASBAKAN DR. DERVİŞ EROĞLU (yerinden)- Herşey sterli gelmiyor ki, ithalatımızın çoğu Türkiye'den.

ÖZKER ÖZGÜR (Devamla)- Evet. İkinci beş yıllık kalkınma planını görüşüyoruz. Birincisi yapılırken egemen düşünce ne idiye şimdi de odur, kaynaklar değişmemiştir. Türkiye verdiğimiz oranda iş yapmaya alışmış hükümetlerden hele planlı hedefler için kaynak yaratmaları beklenemez. Hayat pahalılığını düşük göstermek ve işçinin, memurun hakkını vermemek için istatistiklere bile müdahale eden bir hükümetin, ne programına ne de planına inanılır. Planda yer alan verileri doğruluğu su götürür. Hükümet, hayat pahalılığı indekslerini oynayarak bu güvensizliği bizzat yaratmıştır. Eskiler perşenin gelişi çarşamba'dan bellidir derlerdi. Bizde de ikinci beş yıllık kalkınma planının gelişi birincisinden bellidir. 1983-1986 döneminin verileri ekonomik rotamızı göstermeye yeterlidir. İthal ikamesi mi, dışa açılma mı yoksa basit bir kapkaç düzeni mi olduğuna hükümetin bile karar veremediği bir keşmekeşlik içinde kalkınma planından söz edilen paket açılmış, içinden yüksek faiz, düşük ücret ve sürekli zam diye tanımladığımız üç başlı cenavar çıkmıştır. Bu cana

plan program tanımamakta, sadece kısa yoldan kar ve daha çok kar diye solmaktadır, nefes almaktadır.

NACI T. HSAR (Gazi magusa)(yerinden)- Bana, bana, hep bana.

ÖZKER ÖZGÜR (Devamla)- işçi, köylü, küçük esnaf, dar gelirli kamu görevlisinin tüketimi ne kadar kısıılır, yaşam düzeyleri ne kadar düşürülürse, yüksek faiz, düşük ücret ve sürekli zam mekanizması o denli kolay işleyecek, büyük tüccara Anadoluyu sömürmede yeni kaynaklar yaratacaktır. Bu tür bir mekanizma yürürlükte kaldığı sürece plandan, hele kalkınmadan söz etmek yararsızdır. Dikkatinize teşekkür eder, saygılarımızı sunarız.

BASKAN - Teşekkür ederim sayın Özker Özgür.

sayın milletvekilleri; gruplar arasında varılan anlaşma gereği toplantıyı yarın saat 14.30'a erteliyorum. Birleşimi burda kapatıyorum. Teşekkür ederim.

kapanma saati: 16.45

MALİYE VE GÜMRÜKLER BAKANLIĞIMALİ RAPOR

KONU: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti 1987 Mali Yılı Bütçesi Ocak-Ekim Dönemi (10 aylık) uygulama sonuçları.

A: FİNANSMAN

1- Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti 1987 Mali Yılı Bütçesinde öngörülen ana gelir kalemlerindeki fiili tahsilât seyrinin geçmiş ayın fiili tahsilâtları ile mukayeseli durumu şöyle

<u>Gelirin Nevi</u>	<u>1987 Mali Yılı Eylül Ayı Fiili Tahsilâtları</u>	<u>1987 Mali Yılı Ekim Ayı Fiili Tahsilâtları</u>	<u>Geçmi Göre Veya</u>
Dolaysız Vergiler	1.920.306.389	1.962.513.299 (+)	4
Dolaylı Vergiler	2.012.094.776	1.979.847.369 (-)	3
Vergi Dışı Bütçe Gelirleri	792.490.733	917.001.541 (+)	12
Cezalar ve Müsadereler	17.877.598	22.119.683 (+)	
Kamu Kuruluşları Gelirleri	21.666.765	8.108.547 (-)	1
Hazine Malları Kira Gelirleri	113.353.000	60.058.708 (-)	5
Muhtelif Gelirler	166.106.752	154.005.496 (-)	1
Mahalli Gelirler Toplamı	5.043.896.013	5.103.654.643 (+)	5
T.C.Yardımları	1.998.397.904	1.146.015.991 (-)	85
i) Yatırım Projeleri	1.598.397.904	907.265.991 (-)	69
ii) Devrim	400.000.000	238.750.000 (-)	16
Borçlanmalar	-	2.500.000.000 (+)	2.500
Birleşmiş Milletler ve Üçüncü Ülkelerden Sağlanan İnsancıl Yardımlar.	269.957.121	217.903.972 (-)	52
	7.312.251.038	8.967.574.606 (+)	1.655

II- 1987 Mali Yılı Bütçesinde tahsili öngörülen ana gelir kalemleri ile Ocak-Ekim Dönemi (10 aylık) fiili uygulama sonuçlarına göre fiili tahsilâtlar ve bakiye gelir durumu şöyledir:

<u>Gelirin Nevi</u>	<u>1987 Mali Yılı Bütçe Gelir Tahminleri</u>	<u>Ocak-Ekim Dönemi (10 aylık) Fiili Tahsilâtlar</u>	<u>Gelirin Bakiyesi</u>
- Dolaysız Vergiler	22.475.900.000	19.437.337.540	3.038.562.460
- Dolaylı Vergiler	14.360.000.000	15.365.481.468	(+)1.005.481.468
- Vergi Dışı Bütçe Gelirleri	6.922.957.380	5.686.530.221	1.236.427.159
- Cezalar ve Müsadereler	170.000.000	256.931.721	(+) 86.931.721
- Kamu Kuruluşları Gelirleri	283.000.000	74.735.861	208.264.139
- Hazine Malları Kira Gelirleri	265.000.000	429.694.342	(+) 164.694.342
- Muhtelif Gelirler	1.437.179.237	1.432.071.572	5.107.665
Mahalli Gelirler Toplamı	45.914.036.617	42.682.782.725	3.231.253.892
- T.C.Yardımları	26.702.765.991	11.309.113.895	15.393.652.096
- Borçlanmalar	35.609.616.000	2.500.000.000	33.109.616.000
- Birleşmiş Milletler ve Üçüncü Ülkelerden Sağlanan İnsancıl Yardımlar	4.194.917.147	4.194.917.147	-
Toplam	112.421.335.755	60.686.813.767	51.734.521.988

B- HARCAMALAR

1- 1987 Mali Yılı Bütçesinde Öngörülen Ödenekler ile Ocak-Ekim Dönemi (10 aylık) fiili uygulama sonuçları:

<u>Giderler</u>	<u>1987 Mali Yılı Bütçe Ödeneği</u>	<u>Ocak-Ekim Dönemi (10 aylık) Fiili Harcamalar</u>	<u>Od Ba</u>
SİVİL BÜTÇE			
- Personel-Cari ve Transfer Harcamaları	84.482.619.237	67.244.790.872	17.23
i) Fiili Durum		63.808.922.345	
ii) Avanslar-İmprestler		3.435.868.527	
- Mali Kaynaklarla Finanse Edilmesi Öngörülen Projeler	1.235.950.527	738.566.120	49
i) Fiili durum		660.656.558	
ii) Avanslar İmprestler		77.909.562	
- T.C.Yardımları ile Finanse Edilmesi Öngörülen Projeler	20.337.765.991	6.775.883.442	13.56
i) Fiili Durum		6.532.155.917	
ii) Avanslar-İmprestler		243.727.525	
Sivil Bütçe Toplamı	106.056.335.755	74.759.240.434	31.29
Savunma	6.365.000.000	4.593.502.675	1.77
Genel Toplam	112.421.335.755	79.352.743.109	33.06

2- 1987 Mali Yılı Bütçesi Ocak-Ekim Dönemi (10 aylık) Genel Uygulamaları sonucu doğan Gelir/Gider Farkı:

- Fiili Tahsilâtlar Toplamı	(+) 60.686.813.
- Fiili Harcamalar Toplamı	(-) 79.352.743.
Gelir/Gider Farkı	(-) 18.665.929.

C- Yerel Kaynaklarla ve Borçlanmalar ile finanse edilmesi öngörülen
1987 Mali Yılı Bütçesi Ocak - Ekim (10 aylık) butçe uygulama
sonuçları:

I- Finansman

<u>Gelirin Nevi</u>	<u>1987 Mali Yılı Bütçe Gelir Tahminleri</u>	<u>Ocak-Ekim,87 Devresi Fiili Tahsilâtları</u>	<u>Bakiye</u>
- Mahalli Gelirler	45.914.036.617	42.682.782.725	3.231.253.892
- Borçlanmalar	35.609.616.000	2.500.000.000	33.109.616.000
	<u>81.523.652.617</u>	<u>45.182.782.725</u>	<u>36.340.869.892</u>
	=====	=====	=====

II- Giderler

<u>Giderin Nevi</u>	<u>1987 Mali Yılı Bütçe Ödeneği</u>	<u>Ocak-Ekim,87 Devresi Harca- maları</u>	<u>Bakiye</u>
- Personel - Cari ve Transfer Harcamaları	80.287.702.090	63.254.345.292	17.033.356.798
i) Fiili Durum		59.818.476.765	
ii) Avanslar-İmprestler		3.435.868.527	
- Mahalli Kaynaklarla Finanse Edilmesi Öngörülen Projeler	1.235.950.527	738.566.120	497.384.407
i) Fiili Durum		660.656.558	
ii) Avanslar-İmprestler		77.909.562	
	<u>83.652.617</u>	<u>63.992.911.412</u>	<u>17.530.741.205</u>
	=====	=====	=====

1987 Mali Yılı Bütçesi Ocak - Ekim Dönemi (10 aylık) yerel bütçe
uygulama sonucu doğan Gelir/Gider Farkı:

- Gelirler Toplamı (+) 45.182.782.725

- Harcamalar Toplamı (-) 63.992.911.412

Gelir/Gider Farkı(-) 18.810.128.687

=====

...K... ..

D- 1987 Mali Yılı Bütçesi için T.C.Ziraat Bankası'ndan Sağlanan

Ekim, 1987 2.500.000.000.-TL

E- 1987 Mali Yılı Bütçesi için Fiilen Serbest Bırakılan T.C.Yar

	<u>Yatırım Projeleri</u>	<u>Savur</u>
Ocak, 1987	-	-
Şubat, 1987	416.000.000	349.750
Mart, 1987	141.000.000	750.000
Nisan, 1987	955.300.000	638.750
Mayıs, 1987	36.900.000	315.000
Haziran, 1987	621.000.000	588.750
Temmuz, 1987	1.822.000.000	388.750
Ağustos, 1987	664.000.000	477.500
Eylül, 1987	1.598.397.904	400.000
Ekim, 1987	907.265.991	238.750
	<u>7.161.863.895</u>	<u>4.147.250</u>
	=====	=====

HO/GO

.../43...

1986 Mali Yılı Bütçesi ile 1987 Mali Yılı Ocak-Ekim
Devresi Kümülatif Bütçe Gelirleri

<u>Gelirin Nevi</u>	<u>1986 Mali Yılı</u>	<u>1987 Mali Yılı</u>
Yerli Vergiler		
İşletmeler Vergisi ve Şahsi Vergiler	5.863.590.069	10.826.241.299
Kurumlar Vergisi	2.402.648.751	3.864.091.837
Diğerleri	<u>2.316.368.738</u>	<u>4.747.004.404</u>
Aylık Vergiler	10.582.607.558	19.437.337.540
İthalattan Alınan Gümrük Vergileri	8.414.827.072	14.625.221.758
Diğerleri	578.305.528	<u>740.259.710</u>
İthalattan Alınan Gümrük Vergileri	<u>8.993.132.600</u>	15.365.841.468
Diğerleri	3.456.686.182	5.686.530.221
İthalattan Alınan Gümrük Vergileri	126.779.558	256.931.721
Diğerleri	40.757.965	74.735.861
İthalattan Alınan Gümrük Vergileri	247.562.181	429.694.342
Diğerleri	<u>1.349.610.439</u>	<u>1.432.071.572</u>
İthalattan Alınan Gümrük Vergileri	24.797.136.483	42.682.782.725
Diğerleri	7.315.175.000	11.309.113.895
İthalattan Alınan Gümrük Vergileri	7.678.167.187	2.500.000.000
Diğerleri		
İthalattan Alınan Gümrük Vergileri	2.184.749.738	4.194.917.147
Diğerleri	<u>41.975.228.408</u>	<u>60.686.813.767</u>
	=====	=====

<u>Gelirin Nevi</u>	<u>1987 Mali Yılı Bütçe Tahminleri</u>
<u>DOLAYSIZ VERGİLER</u>	
gelir Vergisi ve Şahsi Vergiler	10,000,000,000
urumlar Vergisi	7,000,000,000
gelir Vergisi ve Şahsi Vergiler (Geçmiş Yıl)	350,000,000
eraset Vergisi	40,000,000
otorlu Araçlar ve Sürüş Ehliyetleri	2,000,000,000
ayrı Menkul Tasarruf Vergisi	1,600,000,000
<u>İM VE RUHSATLAR</u>	
amga Resmi	1,200,000,000
teşli Silâhlar Ruhsatı	16,500,000
Okul Ruhsatı	12,000,000
İmar Eya Satış Ruhsatı	4,500,000
igara Satış Ruhsatları	2,500,000
lkollü İçki Satış Ruhsatları	20,400,000
adyo TV Ruhsatları	30,000,000
air Resim ve Ruhsatları	200,000,000
Program Toplamı:	<u>22,475,900,000</u>

Ocak-~~Ekim~~, 1987
Kümülatif Tahsilâtlar

Bakiye

10,826,241,299	(+)	826,241,299
3,864,091,837		3,135,908,163
1,062,399,466	(+)	712,399,466
34,335,150		5,664,850
1,839,897,090		160,122,910
-		1,600,000,000

765,377,842		434,622,158
24,645,400	(+)	8,145,400
16,248,700	(+)	4,248,700
4,656,380	(+)	156,380
1,434,050		1,065,950
11,775,700		8,624,300
675,327,530	(+)	645,327,530
<u>310,927,096</u>	(+)	<u>110,927,096</u>
<u>19,437,337,540</u>		<u>3,038,562,460</u>

...1043....

Gelirin Nevi

1987 Mali Yılı
Bütçe Tahminleri

2- DOLAYLI VERGİLER

Gümrük ve Rüsumat Vergisi

- İthalâttan Alınan Gümrük Vergisi	13,000,000,000
- İthalat Vergisi (Posta)	90,000,000
- İthalât İhracat Rıhtım Vergisi	1,000,000,000
- İstihsal Vergisi	50,000,000
- Gümrüksüz Eşyalardan Özel Vergi	100,000,000
- Müteferrik	120,000,000
Program Toplamı	14,360,000,000

3- VERGİ DIŞI BÜTÇE GELİRLERİ

A- HARÇLAR

- Mahkeme Harçları	30,000,000
- Tapu ve Kadastro Harçları	1,500,000,000
- Kimlik Kartı Harçları	30,000,000
- Pasaport Harçları	120,000,000
- Şirket ve Ortaklıkları Kayıt Harçları	35,000,000
- Vergi Tahsilât Harçları	50,000
- İthalât ve İhracat Belgeleri Harçları	20,000,000
- Sair Harçlar	60,000,000
- İTEM Puan Satış Gelirleri	3,000,000

Ocak-Ekim ,1987
Kümülatif Tahsilâtlar

Bakiye

14,625,221,758	(+)	1,625,221,758
90,381,845	(+)	381,845
344,747,250		655,252,750
23,075,852		26,924,148
231,901,642	(+)	131,901,642
<u>50,153,121</u>		<u>69,846,879</u>
<u>15,365,481,468</u>	(+)	<u>1,005,481,468</u>

34,803,501	(+)	4,803,501
1,019,284,370		480,715,630
38,089,800	(+)	8,089,800
100,098,856		19,901,144
45,815,896	(+)	10,815,896
244		49,756
14,499,550		5,500,450
101,548,921	(+)	41,548,921
1,854,159		1,145,841

.../645.....

<u>Gelirin Nevi</u>	<u>1987 Mali Yılı</u> <u>Bütçe Tahminleri</u>	<u>Ocak-Ekim</u> <u>Kümülatif</u>
<u>KARŞILICI ÜCRETLER VE</u> <u>LİRLER</u>		
Telgraf ve Telex Ücretleri	3,000,000,000	2,243,300,000
Posta Hizmetleri ve Ücretleri	220,000,000	245,200,000
Spor ve Kültür Faaliyetleri		
i	4,000,000	3,900,000
hçeleri Gelirleri	20,000,000	35,100,000
Veteriner Ücretleri	11,000,000	21,400,000
Kahran-Odun Satış Gelirleri	80,000,000	78,800,000
Doküman ve İlâç Ücretleri	250,000,000	160,900,000
Hava Şirketler Murakabe Ücretleri	3,000,000	
Ulaştırma Bakanlığı Murakabe Ücretleri	13,850,000	6,900,000
Müze ve Müzeler Giriş Ücretleri	12,000,000	24,800,000
Müze Çıkış Ücretleri	236,000,000	355,300,000
Deniz Liman Fazla Mesai Ücretleri	450,000,000	290,500,000
Deniz Liman Fazla Mesai Ücretleri	90,000,000	59,200,000
Deniz Gemi Ücretleri	375,000,000	327,500,000
Deniz Ücretleri	140,000,000	68,900,000
Diğer Liman Gelirleri	30,000,000	16,300,000
Turizm Konaklama ve Konaklama		
Ücretleri	100,000,000	240,900,000

,1987
 Tahsilâtlar

Bakiye

<u> </u> 8,625		756,611,375
<u> </u> 8,378	(+)	25,268,378
<u> </u> 5,981		44,019
<u> </u> 6,942	(+)	15,136,942
<u> </u> 7,785	(+)	10,407,785
<u> </u> 9,730		1,120,270
<u> </u> 5,484		89,084,516
-		3,000,000
<u> </u> 0,378		6,899,622
<u> </u> 0,414	(+)	12,850,414
<u> </u> 5,048	(+)	119,305,048
<u> </u> 3,301		159,456,699
<u> </u> 1,067		30,708,933
<u> </u> 0,586		47,479,414
<u> </u> 6,209		71,043,791
<u> </u> 4,558		13,625,442
<u> </u> 8,935	(+)	140,978,935

Deneyin Nevi

1987 Mali Yılı
Bütçe Tahminleri

<u>CEZALAR VE MÜSADERELER</u>	
<u>a- CEZALAR</u>	
<u>ah- Cezalari</u>	70,000,000
<u>er- Cezalari ve Gecikme Zammı</u>	50,000,000
<u>üm- ve Liman Cezalari</u>	20,000,000
<u>ai- Cezalar</u>	20,000,000
<u>b- MÜSADERELER</u>	
<u>üm- Müsadereleri</u>	10,000,000
<u>gra- Toplamı</u>	170,000,000
<u>KAM KURULUŞLARI GELİRLERİ</u>	
<u>üze- (Nurt Çiftlik İşletmeleri Gelirleri)</u>	40,000,000
<u>eya- (Yüce Çiftlik İşletmeleri Gelirleri)</u>	
<u>evl- Üretim Çiftlikleri gelirleri</u>	20,000,000
<u>arın- Sal Donatım Servisleri Gelirleri</u>	15,000,000
<u>lekt- Teknik Kurumu Gelirleri</u>	208,000,000
<u>rogl- Toplamı</u>	283,000,000

<u>Ocak-Ekim,1987</u> <u>Kümülatif Tahsilâtlar</u>		<u>Bakiye</u>
68,035,261		1,964,739
144,284,711	(+)	94,284,711
16,958,415		3,041,585
20,361,223	(+)	361,223
<u>7,292,111</u>		<u>2,707,889</u>
<u>256,931,721</u>	(+)	<u>86,931,721</u>
12,317,032		27,682,968
-		20,000,000
-		15,000,000
<u>62,418,829</u>		<u>145,581,171</u>
<u>74,735,861</u>		<u>208,264,139</u>

.../140....

<u>Ödeneğin Nevi</u>	<u>1967 Mali Yılı Bütçe Tahminleri</u>
<u>HAZİNE MALLARI KİRA GELİRLERİ</u>	
Konut Kiraları	200,000,000
Dükân ve İşyeri Kiraları	
Tarla Bahçe v.s Kiralar	
Ümrüksüz Eşya Satış Dükânları ile Büfe Kiraları	65,000,000
	<u>265,000,000</u>
<u>MUHTELİF GELİRLER</u>	
Özel Emanet (Su) Hesabından İade	15,000,000
Emeklilik Yasası Gereğince Devlet Perso- nelinin Katkısı	600,000,000
Müteferrik	209,708,359
İhtiyat Sandığı İadeleri	50,000,000
Devlet Basımevi Gelirleri	180,000,000
Vadili Yonca Kurutma Tesisleri	3,000,000
Dozer Çalıştırma Gelirleri	10,000,000
İmtihan Harçları Gelirleri	5,200,000
Telefon Rehberi Gelirleri	5,000,000
Emanete Alınan Paralar	354,270,878
OTEM Gelirleri	5,000,000
	<u>1,437,179,237</u>
Program Toplamı	
Mahalli Gelirler Toplamı	<u>45,914,036,617</u>

Ocak-Ekim,1987 Xüsusi İhtiyaçlar		Bakiye
388,515,175	(+)	188,515,175
<u>41,179,167</u>		<u>23,820,833</u>
<u>429,694,342</u>		<u>164,694,342</u>
59,863,875	(+)	44,863,875
694,548,166	(+)	94,548,166
181,479,158		28,229,201
61,635,024	(+)	11,635,024
71,553,621		108,446,379
-		3,000,000
-		10,000,000
8,645,000	(+)	3,445,000
14,000		4,986,000
354,332,728	(+)	61,850
-		5,000,000
<u>1,432,071,572</u>		<u>5,107,665</u>
<u>42,682,782,725</u>		<u>3,231,253,892</u>

<u>Gelirin Nevi</u>	<u>1987 Mali Yılı Bütçe Tahminleri</u>
8- Türkiye Cumhuriyeti Yardımları	26,702,765,991
9- Borçlanmalar	35,609,616,000
10- Birleşmiş Milletler ve Üçüncü Ülkelerden Sağlanan İnsancıl Yardımlar	4,194,917,147
Toplam Finansman	<u>112,421,335,755</u>

Ocak-Ekim,1987
Kümülatif Tahsilâtlar

11,509,113,895

2,500,000,000

4,194,917,147

60,686,813,767

Bakiye

15,393,652,096

33,109,616,000

-

51,734,521,988

DÖNEM: I

VAKAMA YILI: 1987/3

CUMHURİYET MECLİSİ
GÜNDEMİ
8.inci Birleşim
18 Kasım 1987, Çarşamba
Saat: 14.30

GÜNDEM:

- I. Başkanlığın Genel Kurul Sunuşları.
- II. Özel Gündemde yer Alacak İşler:
İkinci beş yıllık (1988-1992) kalkınma planının onaylanmasına ilişkin karar tasarısı (Y.T.No:217/3/87) ve Ekonomi, Maliye, Bütçe ve Plan Komitesinin tasarıya ilişkin raporu.

Handwritten text, possibly bleed-through from the reverse side of the page. The text is extremely faint and illegible due to low contrast and blurring. It appears to be organized into several lines or paragraphs, but no specific words or numbers can be discerned.